

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EDİRNE İLİ LALAPAŞA İLÇESİNDE AYÇİÇEĞİ ÜRETİCİLERİNİN
TARIMSAL DESTEKLERDEN FAYDALANMA DÜZEYİNİ VE
MEMNUNİYETLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ**

SELİN BINARCI

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

ÇANAKKALE

T.C.
ANAkkALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EDİRNE İLİ LALAPAŞA İLÇESİNDE AYÇİÇEĞİ ÜRETİCİLERİNİN
TARIMSAL DESTEKLERDEN FAYDALANMA DÜZEYİNİ VE
MEMNUNİYETLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ
SELİN BINARCI

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Tezin Sunulduğu Tarih: 01/09/2016

Tez Danışmanı:
Doç. Dr. Sibel TAN

ANAkkALE

Selin BINARCI tarafından Doç.Dr. Sibel TAN yönetiminde hazırlanan ve .././2016 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Edirne İli Lalapaşa İlçesinde Ayçiçeği Üreticilerinin Tarımsal Desteklerden Faydalanma Düzeyini ve Memnuniyetlerini Etkileyen Faktörlerin Analizi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ**olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

JÜRİ

Doç Dr. Sibel TAN

.....

Başkan

Doç. Dr. Renan TUNALIOĞLU

.....

Üye

Yard. Doç. Dr. Bengü EVEREST

.....

Üye

Prof. Dr. Levent GENÇ

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

Sıra No:.....

İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Selin BINARCI

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, iki yıl boyunca değerli bilgilerini bizlerle paylaşılan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Sibel TAN'a, tez yazım sürecinde her konuda bana yardımcı olan çok değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bengü EVEREST'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım süresince hiçbir fedakârlıktan kaçınmayıp her zaman yanımda olan çok değerli aileme sonsuz teşekkür ederim.

Selin BINARCI
Çanakkale, Eylül 2016

SİMGELER VE KISALTMALAR

%	Yüzde (Oran)
°C	Santigrat
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Ort.	Ortalama
ÇKS	Çiftçi Kayıt Sistemi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
GTHB	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Da	Dekar
Ha	Hektar
DGD	Doğrudan Gelir Desteği
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü

ÖZET

EDİRNE İLİ LALAPAŞA İLÇESİNDE AYÇİÇEĞİ ÜRETİCİLERİNİN TARIMSAL DESTEKLERDEN FAYDALANMA DÜZEYİNİ VE MEMNUNİYETLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ

Selin BINARCI

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Sibel TAN

01/09/2016, 46

Bu çalışma ayçiçeği üretiminde önemli bir bölge olan Edirne İli Lalapaşa ilçesidir. İlçedeki 1681 çiftçi çalışmanın popülasyonunu oluşturmakta olup, yapılan örnekleme sonucu 91 üretici ile anket yapılmıştır. Çalışmada çiftçilerin mevcut tarımsal desteklerden memnuniyetlerinde etkili olan faktörler Lojistik Regresyon Yöntemiyle analiz edilmiştir. Buna ilave olarak değişkenler arası karşılaştırma yapmak ve önem derecelerini belirlemek amacıyla değişkenlere ağırlık verilmiş, bunlar ilgili değişkenlerin yüzdeleri ile çarpılarak skorları elde edilmiş ve önem sıraları belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde yaş, tarımda çalışan hane nüfusu, toplam parsel sayısı, tarım dışı gelir varlığı, tarımsal destekleri yeterli bulma, gelir, işletmede kayıt tutma, hayvancılık yapma, tarımsal eğitime katılma ve tarımsal bilgiye ulaşmada internet kullanma değişkenleri, mevcut ayçiçeği desteklerinden memnuniyeti etkileyen faktörler olarak anlamlı bulunmuştur. Çalışma sonuçlarına göre Türkiye’de bitkisel yağ üretim açığını kapatma temel amacına dönük uygulanan politika araçlarının üretici tarafından tam olarak anlaşılamadığı, üreticilerin geleneksel bir şekilde sürdürdüğü ayçiçeği üretimi kapsamında verilen destekleri doğrudan eline geçen para ve diğer gelir kaynaklarına sağlanan katkı olarak algıladığı tespit edilmiştir. Verilen desteklerin yağ bitkilerinde üretim açığını kapatacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve üreticinin bu konuya dikkatini çekecek şekilde tüm paydaşların işbirliği ile faaliyetler planlanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayçiçeği, Edirne, Tarımsal Destekler, Üretici Memnuniyeti.

ABSTRACT

THE ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING THE SATISFACTION LEVEL OF SUNFLOWER PRODUCERS FROM THE CURRENT AGRICULTURAL SUPPORTS: THE CASE OF LALAPAŞA TOWN OF EDİRNE PROVINCE

Selin BINARCI

Çanakkale Onsekiz Mart University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Master of Science Thesis in Agricultural Economics

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Sibel TAN

01/09/2016, 46

The research area of this study is Lalapaşa town of Edirne, an important area in the production of sunflower. The population of this study is formed by 1681 farmers in the town and the survey was conducted with 91 producers chosen by sampling method. In the study, factors affecting their satisfaction from the current agricultural supports were analyzed with logistic regression method. In addition, weight was given to variables in order to make comparisons between variables and to determine their degree of importance and their scores were obtained by multiplying these with the percentage of the variables and the order of importance was identified. According to the results of the analysis, variables such as the total number of parcels, non-agricultural income, finding agricultural supports sufficient, age, income, recordkeeping in business, livestock, participating in agricultural education and the use of the internet to have access to agricultural information were found statistically significant as factors affecting the satisfaction from current sunflower supports. According to the results of the study, the policy instruments implemented towards filling the gap in vegetable oil production in Turkey are not fully understood by producers, producers perceive supports, given within the scope of agricultural production maintained in a traditional way, as a money put directly in their pockets and additional contribution to their other incomes. Given supports should be reorganized as to fill the gap in vegetable oil production and activities with the cooperation of all stakeholders should be planned as to attract the attention of producers on this issue.

Keywords: Sunflower, Edirne, Agricultural Supports, Producer Satisfaction.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ SINAV SONUÇ FORMU	ii
İNTİHAL (AŞIRMA) BEYAN SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
BÖLÜM 1	
GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Kapsamı	4
1.5. Araştırma Bölgesine Ait Genel Bilgiler	5
1.5.1. Arazi Yapısı.....	6
1.5.2. İklim ve Bitki Örtüsü.....	7
1.5.3. Nüfus	8
1.5.4. Tarımsal Yapı ve Üretim	9
1.6. Dünyada ve Türkiye’de Ayçiçeği Desteklerinin incelenmesi.....	13
1.6.1. Dünyada Ayçiçeğine Yönelik Destekleme Politikaları.....	14
1.6.2. Türkiye’de Ayçiçeğine Yönelik Destekleme Politikaları.....	17
BÖLÜM 2	
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	21
BÖLÜM 3	
MATERYAL VE METOT	25
3.1. Materyal	25
3.2. Metot	25
3.2.1. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Metot.....	25
3.2.2. Verilerin Analizinde Kullanılan Metotlar	26
BÖLÜM 4	
ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	28
4.1. Genel Bulgular	28
4.1.1. Üreticilerle İlgili Demografik Göstergeler	28
4.1.2. İşletme Yapısı İle İlgili Genel Bilgiler	30

4.2. Üreticilerin Desteklerden Memnuniyetlerini Etkileyen Faktörlerin Analizi	33
4.3. Üreticilerin Desteklere Verdikleri Önem Dereceleri	37
BÖLÜM 5	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	40
KAYNAKLAR	42
EKLERİ	I
EK 1. Ayçiçeği Üreticilerinin Mevcut Tarımsal Desteklerden Memnuniyet Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Edirne İli Lalapaşa İlçesi Örneği Anket Formu	I
ÖZGEÇMİŞ	XI

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.1. Lalapaşa merkez ve bağlı olan köyler	5
Şekil 1.2. Lalapaşa ilçe haritası ve Hamzabeyli sınır kapısı.....	6

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 1.1. Belde-Köy nüfusları	8
Çizelge 1.2. Edirne il ve ilçe nüfusları.....	9
Çizelge 1.3. Edirne ili arazi kullanım biçimi	10
Çizelge 1.4. Edirne ili tarım alanlarının dağılımı ve üretim miktarı.....	10
Çizelge 1.5. Lalapaşa ilçesi tarım alanlarının dağılımı ve üretim miktarı	11
Çizelge 1.6. Edirne ilinde tarla bitkileri üretimleri alanı ve verimi	11
Çizelge 1.7. Edirne ili Lalapaşa ilçesi tarla bitkileri üretimleri alanı ve verimi	12
Çizelge 1.8. Dünya yağlı tohumlar üretimi (Milyon Ton).....	14
Çizelge 1.9. Dünya ayçiçek tohumu ekim alanı, üretim ve verim durumu	14
Çizelge 1.10. Türkiye’de yağlık ayçiçeğine yönelik geçmişte uygulanan ve halen uygulanmakta olan politikalar.....	17
Çizelge 1.11. Türkiye’de yurtiçi sertifikalı tohum kullanım desteği	18
Çizelge 1.12. Türkiye’de yurtiçi sertifikalı tohum üretim desteği.....	18
Çizelge 1.13. Türkiye’de yağlık ayçiçek tohumu için verilen prim miktarları.....	20
Çizelge 3.1. Lalapaşa ilçesi ÇKS’ye kayıtlı nüfus dağılımı.....	26
Çizelge 4.1. Üreticilerin demografik özelliklerinin incelenmesi	29
Çizelge 4.2. Üreticilerin arazi varlığı dağılımı	30
Çizelge 4.3. Üreticilerin ürün deseni	30
Çizelge 4.4. Üreticilerin hayvancılık faaliyetleri.....	31
Çizelge 4.5. Üreticilerin tarımsal faaliyeti ile bir yıl sonunda elde edilen gelir dağılımı....	31
Çizelge 4.6. Tarımsal kredi kullanım bilgileri	32
Çizelge 4.7. Sözleşmeli üretim durumları	32
Çizelge 4.8. Üretici kayıt sistemleri ile ilgili bulgular.....	32
Çizelge 4.9. Çiftçilerin “Mazot Desteğinden” Memnun Olmalarında Etkili Olan Faktörler	33
Çizelge 4.10. Çiftçilerin “Fark Ödemesi Desteğinden” memnun olmalarında etkili olan faktörler	34
Çizelge 4.11. Çiftçilerin “Gübre Desteğinden” memnun olmalarında etkili olan faktörler	35
Çizelge 4.12. Çiftçilerin “Toprak Analizi Desteğinden” memnun olmalarında etkili olan faktörler	36
Çizelge 4.13. Çiftçilerin “Havza Bazlı Destekten” memnun olmalarında etkili olan faktörler	37

Çizelge 4.14. Çiftçilerin danışmanlık desteği kaynakları	37
Çizelge 4.15. Danışmanlık desteği alanların faydalandıkları danışmanlık hizmetleri	38
Çizelge 4.16. Çiftçilere göre sözleşmeli tarımın avantajları	38
Çizelge 4.17. Çiftçilere göre sözleşmeli tarımın dezavantajları	38
Çizelge 4.18. Ayçiçeği yetiştirmede etkili olan faktörler	39

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye’de artan nüfusa bağlı olarak artan gıda ihtiyacı ve bu ihtiyaçlarla birlikte gelişen enerji ihtiyacı yağlı tohumların üretim ve dış ticaret politikalarını gündemde tutmaktadır. Dünyada yaygın olan yağlı tohumlu bitkiler ayçiçeği, yerfıstığı, kanola, mısır, susam, aspir, palmiye tohumu olarak sıralanabilir. Türkiye’de ise benzer şekilde ayçiçeği, çğit, soya, yer fıstığı, haşhaş, susam, kanola ve aspir bitkisel yağ sanayiye hammadde sağlayan önemli yağ bitkileridir.

Ayçiçeği dünyada ve Türkiye’de yüksek ekim alanına sahiptir. Yine ayçiçeği tüketim tercihleri itibariyle en fazla tüketilen yağ bitkisidir. Dünyadaki bitkisel yağ üretiminin %11’i, Türkiye’de ise %47’si ayçiçeğinden karşılanmaktadır. Özellikle ülkemiz açısından geleneksel bir bitki niteliği taşıyan ayçiçeği içerdiği yüksek oranda yağ oranı ile ve 6.853.174 da olan ekim alanı ile yağlık tohumlar arasında mısırdan sonra ikinci sırada yer almaktadır (TÜİK, 2016).

Türkiye’de ayçiçeği yağ, sabun, yem, çerez ve boya sanayine katkı sağlayan bir üründür. Yani ayçiçeğini en fazla kullanan ülkelerden biri Türkiye’dir. Dünyadaki ayçiçeği üretimi 2015 yılı itibariyle incelendiğinde Türkiye; Ukrayna, Rusya, AB-28, Arjantin, Çin ve ABD’den sonra gelmektedir, dünya üretiminin %7,8’ini karşılamaktadır. Ayçiçeği üretimindeki avantajlı duruma rağmen, Türkiye’de bitkisel yağ sanayi noksan olan ülke içi ham yağ imalatını dış alım yolu ile sağlamaktadır. Bu yüzden bütün kalkınma planlarında bitkisel yağ sanayinin taleplerine karşılayabilmek için yağlı tohum üretimi ve randıman sağlanması amaçlanmıştır (Gülse ve Karkacier, 2005).

Dolayısıyla ülkemizde son dönemlerde, bitkisel yağ endüstrisinde meydana gelen olağan durumdaki dış alım artışı, ülke genelinde dış satım değerinde azalmaya da sebep olmuştur. Söz konusu durum ülke içerisinde önemli kayıplara neden olmakla birlikte, gelişim durumundaki Türkiye ekonomisi için ağır bir yük durumundadır. Bu durumun önlenmesi için bitkisel yağ üretimine gerekli özenin gösterilmesi ve üretim artışının sağlanması gerekmektedir (Onurlubaş ve Kızılaslan, 2007). Türkiye bitkisel yağ sanayinde hızla artan talebi karşılama sıkıntısıyla karşılaşınca, özellikle 2000’li yılların başından itibaren Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından destekleme politikaları geliştirerek bitkisel yağ sanayisinde üretim arttırılması çalışmalarına ağırlık vermiştir (Semerci ve Özen, 2011).

Bu politika araçlarından bazıları primler, alan bazlı destekler, havza bazlı destekler, fark ödeme destekleri, tarife kontenjanı uygulamaları, dahilde işleme rejimi uygulamaları, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DEFİF) kaynaklarından sağlanan krediler ve bitkisel ürün sigortası destekleridir. Günümüzde Türkiye, Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli Fark Ödemesi Destekleri çerçevesinde 30 krş/kg, sözleşmeli ürün desteği kapsamında ise 15 TL/da ayçiçeğine destek verilmektedir (GTHB, 2016).

Diğer taraftan Türkiye kendisine yetebilecek miktarda ayçiçeğini yağa işleyebilecek kapasitede tesislere sahiptir (Kaya ve ark., 2010). Mevcut kapasitenin kullanım oranını artırmak için yağlık bitkilerin üretiminin teşvik edilmesi ve desteklenmesi konusunun diğer önemli bir yanıdır.

Yüksek adaptasyon kabiliyeti ile Türkiye'nin hemen her bölgesinde yetiştirilen ayçiçeğinin %47,2'si Trakya bölgesinde yetişmekte olup, bölgede Tekirdağ %17,8 Edirne %14,9 Kırklareli %11,4 paya sahiptir (GTHB, 2015a).

Bu çalışmada araştırma bölgesi olarak Türkiye'de ayçiçeği üretiminin en fazla yapıldığı bölge olan Trakya bölgesindeki ikinci il olan ve Türkiye'nin toplam üretiminde %14,9 oranında bir paya sahip olan Edirne ili ve ilde en fazla üretimin yapıldığı Lalapaşa İlçesi araştırma alanı olarak seçilmiştir. Ayçiçeği Trakya Bölgesinde rotasyon sisteminde temel ürün niteliğindedir. Ayçiçeği üretimi için ayrılan kaynakların ve üretimin etkinliğinin belirlenmesi açısından Trakya Bölgesi ayçiçeği açısından önemli bir çalışma alanıdır (Semerci, 2012). Seçilen bu bölgede üreticilerin ayçiçeği destek politikalarına bakış açısı mevcut politikaların iyileştirilmesi açısından karar alıcılara yol gösterecektir.

Çalışmanın birinci bölümünde konun ve araştırmanın önemi, araştırmanın amaç ve kapsamı, araştırma bölgesine ait genel bilgiler (arazi yapısı, iklim ve bitki örtüsü, nüfus, tarımsal yapı ve üretim), Dünyada ve Türkiye'de ayçiçeği desteklerinin incelenmesi, ikinci bölümünde konu ile ilgili yapılan daha önceki çalışmalara, üçüncü bölümünde materyal ve metot kısmına dördüncü bölümünde araştırma bulgularına, beşinci bölümde ise sonuç ve öneriler sunulmuştur.

1.1.Konunun Önemi

Dünya ülkelerinde hızla çoğalan nüfusa bağlı gıda ürünlerinin tüketimi ve istinaden bitkisel yağ tüketimini de arttırmaktadır. Hızla artış gösteren nüfusla beraber, ülkemizde gıda sektöründe sorunlar ortaya çıkmış, insan yaşamında ve beslenmesinde önemli yer eden bitkisel yağ sektörünün önemi belirlenmiştir. Türkiye'de bu konuda tarla bitkilerinin yeri oldukça önemlidir. Ülkemizde artan nüfusa paralel olarak kişi başına yağ tüketiminde

artış durumu diğer ülkelere kıyasla daha yüksek düzeylerde seyretmektedir.

Ülkemizde bitkisel yağ tüketiminin yarısı (%50) ile ayçiçeği bitkisinin üretiminin yaklaşık yüzde 75'i Trakya bölgesinde yapılmaktadır. Fakat artan nüfusa karşılık yeterli olmayan üretim sebebiyle tüketilen 900 bin ton düzeylerindeki ayçiçek yağının yalnızca 400-450 bin tonu Türkiye üretiminden karşılanmaktadır (Anonim, 2015). Dolayısıyla Türkiye'de ortaya çıkan açığın kapatılması ve dışa bağımlılığın önüne geçilmesi için bitkisel yağ üretimine gereken önem verilmeli ve üretiminde artış sağlanmalıdır. Bitkisel yağ sektörüne gereken önemin verilmemesi, istikrarlı kalkınma politikalarının uygulanmaması, mevcut işletmelerden yeterince faydalanılamaması ülke içerisinde yağ açığına ve dışa bağımlılığın artmasına neden olmaktadır. Bugün Türkiye, AB'nin ardından en büyük ithalatçı ülke konumunda olup, yağlık ayçiçeği tohumu ithalatının yarısını Bulgaristan'dan diğer önemli kısmını Ukrayna, Rusya, Moldova ve Romanya'dan karşılamaktadır. Ülkemiz meydana gelen ayçiçeği yağı ithalatının ise önemli bir kısmını Ukrayna'dan, diğer kısmı Arjantin, Bulgaristan, Rusya ve Romanya'dan temin etmektedir. Bu açığın giderilmesi için yağlı tohumlu bitkilerin mevcut durumlarının ve alan başına veriminin artırılması öngörülmektedir.

Günümüzde bitkisel yağ sektöründe dünya'da en önemli payına sahip olan bitkisel yağlardan ayçiçeğinin, üretim, tüketim ve ekim alanına ülkemizde 1. sırada yer verilmektedir. Diğer yağ bitkilerinden kolzanın insan sağlığına zararının belirlenmesi ve 1978 tarihinde üretimden çıkarılması, haşhaş üretimine sınırlama getirilmesi, ayçiçeğini bitkisel yağ sektöründe ön plana çıkarmıştır. Ayçiçeğinin sahip olduğu yüksek yağ oranı (%22-50), yemeklik ve kalite yönünden fazla talep edilmesi, beslenme konusundaki rolü, sektörde ayçiçeğinin ön planda tutulmasını sağlamaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Dünya'da ve Türkiye'de yetiştirilmesine önem verilen ayçiçeğinin ülkemizde üretimi genellikle yağlık olarak yapılmaktadır. Yağlık üretiminin %75'inden fazlası Trakya bölgesinde yoğunluk göstermektedir. Trakya Bölgesi (Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli), toprak özellikleri, konumu, iklimi ile tarımın gelişmesi bakımından oldukça uygun bir ortama ev sahibidir. Bölgede yetiştirilen bitkisel üretime incelendiğinde ise en fazla dikkat çekenler buğday, ayçiçeği ve çeltik yer almaktadır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığın istatistiksel verilerine göre, bölge ayçiçek yetiştiriciliğinde oldukça önemli bir yerdedir. Türkiye'de ham yağ üretiminin önemli bir kısmını oluşturan ayçiçeği üretimi büyük ölçüde Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerinde olduğu görülmektedir.

Ekonomik kolların sektörel dağılımı incelendiğinde, %57'lik bir oranla Edirne ilinde tarımın diğer sektörlerle nazaran daha fazla yapıldığı görülmüştür (TÜİK, 2011). Yine, ayçiçek tarımının en yoğun olarak yapıldığı bölge olan Trakya bölgesinde yer alan Edirne ili ayçiçek üretiminde %14,9'luk bir paya sahiptir (GTHB, 2015a). TÜİK 2015 verilerinden elde edilen bilgiye göre ilde; ekilen ayçiçek alanı 984.061 da olup, üretim 226.573 ton ve verim 230 (kg/ton)'dur.

Yağlık ayçiçeğine ayrılan payın yeterli olmasına rağmen Edirne ili ve ilçelerinde hakim olan sert karasal iklim, toprak yapısı, alışkanlıklar, sulanmayan arazi varlıkları yetiştirilen bitkisel üretimin kısıtlı olmasında en önemli etkenlerdir. Edirne iline 22 km uzaklıkta yer alan ve 28 köy ve merkezden oluşan 536,7 km² yüzölçümündeki Lalapaşa ilçesinin iklimi tipik karasal iklimdir. İlçe arazisi genelde düz olmakla birlikte balkan (Hudut) kesimleri engebelidir. Tepelerin üst kısımlarında aşınma ile oluşmuş sivri dişli granitler bulunmaktadır (Anonim 2016a). İlçedeki hâkim iklim yapısı ürün çeşidini kısıtlamakla birlikte ilçede en çok üretimi yapılan tarla bitkileri buğday ve ayçiçeğidir. 2015 yılı verilerine göre Lalapaşa ilçesinde 77.921 da bir alana ekimi yapılan ayçiçeğinden elde edilen üretim 15 983 ton olup verim ise 205 kg/da'dır (TÜİK, 2015). Dolayısıyla, ürün çeşidinin kısıtlı olduğu ilçede üretimi yapılan ayçiçeğinin mevcut işletmelerde ürün artış ve refahının sağlanma konusunda çalışma yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu sebeple, araştırma Edirne ili Lalapaşa ilçesinde ayçiçeği üreticilerinin mevcut tarımsal desteklerden memnuniyet düzeyini etkileyen faktörlerin analizini amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

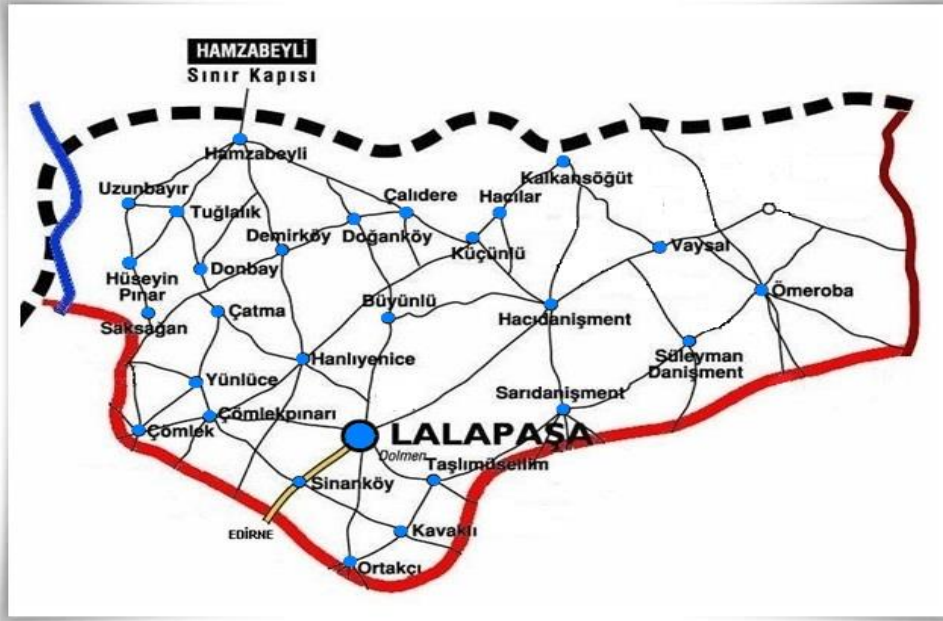
Bu araştırmada, ayçiçeği üretiminde önemli bir bölge olan Edirne ilinin Lalapaşa ilçesindeki mevcut işletmelerin ayçiçeği üretiminde desteklerden memnuniyet düzeylerinin araştırılması incelenerek, üreticilerin memnuniyet ve beklentileri ilçedeki 1681 çiftçi popülasyonundan, örnekleme metodu kullanarak 91 üretici ile yapılan anket çalışması yoluyla incelenmesi amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmada, Edirne ilçesi olan Lalapaşa merkez ve ilçeye bağlı 28 köyden yararlanılmıştır. 1681 çiftçi içerisinde örnekleme sonucu seçilen 91 çiftçinin görüşlerinden yararlanılmıştır (Şekil 1.1).

Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde konunun ve araştırmanın önemi, araştırmanın amacı, araştırmanın kapsamı, araştırma bölgesine ait

genel bilgiler (iklim, bitki örtüsü, nüfus, tarımsal yapı ve üretim ve arazi yapısı, dünyada ve Türkiyede uygulamada olan ayçiçeği tarımsal desteklerinin incelenmesi) yer almaktadır. Çalışmanın ikinci bölümde daha önceki çalışmalar, üçüncü bölümde materyal ve metot, dördüncü bölümde araştırma bulgularına, beşinci bölümde ise sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Şekil 1.1. Lalapaşa merkez ve bağlı olan köyler

1.5. Araştırma Bölgesine Ait Genel Bilgiler

Trakya bölgesinde sınırında yer alan Edirne'nin Lalapaşa ilçesi Osmanlı zamanında padişah varisleri olan şehzadelerin avcılık için kullandıkları yer olmasından daha çok kadim tarihi yönünden dikkat çekmektedir. Lalapaşa'nın tarihçesi, Trakya ismini almasına rolü olan trak boylarının tarihi kadar eski olup şimdiye kadar geçen süreçte neolitik dönemden başlayarak çok fazla uygarlıklardan etkilenmiştir. Bu kadim kültür süreci sebebiyle hali hazırda bazı eski eserler ve kalıntıları ilçede görünmektedir. Ayakta kalan; Menhir, dolmen, su kemerleri ve hamam kalıntıları tarihi eserlerin bazılarıdır.

Osmanlıya katılması 1361 de I. Murat zamanında komutan Lala Şahin Paşa tarafından ele geçirilmiştir. Lala Şahin Paşa'nın birçok başka yiğitlikleri sonucunda, ilçenin kontrolü kendisine verilmiş ve ismi buradan gelmiştir. Lalapaşa'nın batısı ve kuzeyi Bulgaristan'la ülke sınırı, Edirne merkez güneyinde, Süloğlu ilçesi doğusunda bulunan konumdadır. Ülkemizin Avrupa'ya açılan gümrük kapılarının birisi Hamzabeyli gümrük kapısı ilçede bulunmaktadır (Şekil 1.2).

Şekil 1.2. Lalapaşa ilçe haritası ve Hamzabeyli sınır kapısı

Trakya bölgesinin önemli ilçelerinden biri olan Lalapaşa ilçesinde, ürünlerin veriminde etkisi önemli olan toprakların yetersiz olarak görülmesi ve Edirne merkezine uzak olmaması sebebiyle ile yüksek oranda nüfus azalması yaşamaktadır. İlçede büyük akarsu yoktur, fakat oldukça fazla dere bulunmaktadır. Geçimini büyük oranda tarım oluşturmaktadır.

1.5.1. Arazi Yapısı

Edirne; 40 ° 35' ve 42° 00' kuzey enlemleri ve 26 °02' ve 27°00' doğu boylamları arasında, Marmara Bölgesi'nin Trakya bölümünde bulunan bir ildir. Edirne ilinin toplam nüfusu Türkiye İstatistik Kurumunun Adrese Dayalı Kayıt Sisteminin 2015 verilerine göre 402 537 olduğu tespit edilmiştir (TÜİK, 2015). Edirne ili kuzeyinde Bulgaristan, doğusunda Tekirdağ ve Kırklareli, batısında Yunanistan ve güneyinde Çanakkale ili ile Ege Denizi bulunmaktadır. Denizden yüksekliği 41 metre olan Edirne karasal bir iklime sahiptir.

Trakya bölgesinin batısında bulunan Edirne toprakları, basık tepeler ve geniş düzlüklerden oluşmaktadır. Arazinin %78'i platolar, %17'si ovalardan ve %5'i dağ ve yaylalardan oluşmaktadır. İlin yaklaşık %25'i fundalık ve ormanlık alanlardan oluşmaktadır.

Bölgenin en yüksek dağı olan Korudağ (Yerli Su Tepesi) 720 metre olup, diğer belli başlı dağları oluşturan Uzunköprü Dağları, Çandır Dağları, İstiranca Dağlarının yüksekliği azdır. Sahip olunan dağlar ise orman ve fundalıklarla kaplıdır.

41° 50' kuzey enlemleri ile 26° 44' doğu boylamları arasında, Edirne iline 22 km

uzaklıkta yer alan ve 28 köy ve merkezden oluşan 536,7 km² yüzölçümündeki Lalapaşa ilçesi rakımı 72 m, ilçe iklimi tipik karasaldır. İlçenin arazi yapısı genel anlamda düzlük kısımlardan oluşmaktadır. Lalapaşa ilçesinin balkan (hudut) kesimleri engebeli olup balkan kesimlerinde aşınma sonucu oluşmuş sivri granit taşlar mevcuttur.

İlçe ayrıca sınır bölge konumunda bulunmaktadır. Bulgaristan ile sınırı olan ilçe, 55.455 metrelik bir kısmını sınırları içerisinde barındırmaktadır. Yine, Edirne-Lalapaşa-Hamzabeyli sınırı (hudut) Lalapaşa ilçe sınırlarında yer almaktadır (Anonim, 2016b).

1.5.2. İklim ve Bitki Örtüsü

İklim özellikleri olarak, Marmara bölgesinin kuzeyinde Trakya olarak adlandırılan kesimde yer alan Edirne ilinin genel özelliklerini gösteren Lalapaşa ilçesi kışları genellikle soğuk olup karasal iklim özelliklerini taşımaktadır. Bölgede zaman zaman yağışlı ve ılık Karadeniz iklimi etkisi görülsede yıllık sıcaklık ortalaması 13,5° ve yıllık yağış 600 mm civarında seyretmektedir. 60 gün civarı donlu gün ve 20 gün kadarı da karla kaplı gün görülmektedir.

Rüzgar hızının ortalama 1,7 m/sn olduğu bölgede, hakim rüzgar kuzey (yıldız) rüzgarlarıdır. İlde en hızlı rüzgar ise saniyede 28,9 m hızındaki güney rüzgarıdır. Bölgenin nispi nem oranı %70 düzeylerinde olduğu saptanmıştır. Güneşlenme süresi 6,5 saat olan bölgede sisli gün sayısı 27 gün olup, hakim rüzgar yönü kuzeydir.

Bölge iklim yönünden geçiş noktası niteliğindedir. Zaman zaman Akdeniz iklimi etkisi altına giren bölgede zaman zaman ise Orta Avrupa'ya ait sert karasal ikliminin etkisi altında kalmaktadır. Akdeniz ikliminin görüldüğü zamanlarda, kış mevsimi ılık ve yağışlı, kara ikliminin hakim olduğu zamanlarda ise bölge oldukça sert ve soğuk bir kış mevsimi yaşamaktadır. Bölgede yaz mevsimi genellikle sıcak ve kurak, baharda ise yağışlıdır.

Sıcaklık ortalamasının 13,5° olduğu kentin komşu illerinde sıcaklık dereceleri ortalama 13,0° olup, Çanakkale de 14,6° ve Tekirdağ 13,7°'dir. Bölgenin yaz mevsiminin sıcaklığı 23,4° iken en sıcak aylar Haziran, Temmuz, Ağustos aylarıdır. Yine bölgenin en sert ve soğuk ayları Aralık ve Ocak ayıdır. Yıl içerisinde yağışların düzenli olduğu kentte, yıllık yağış ortalaması 603,5 mm'dir. Bölgede en fazla yağış Kasım, Aralık ve Ocak aylarındadır.

Bitki örtüsü bakımından ise Trakya'nın en verimli topraklarına sahip olan Edirne ilinin, topraklarının %57'sinde tarım yapılabilirken, %4'lük kısmını ekime müsait olmayan arazi oluşturur. Arazinin %25'lik kısmı orman ve fundalık alanlar, %14'ü çayır ve meralıktır.

Bozkır görünümüne sahip olan Ergene Havzası dışındaki alanlar ise;ormanlık ve maki bitki örtüsüne sahiptir.

Araştırma bölgesi olan Lalapaşa ilçesinin toplam 55,400 hektarlık yüzölçümünün %47'sinde tarıma müsait arazi oluştururken , %27'lik kısmı ormanlık alan, %23'lük dilimi çayır ve meralar oluşturmaktadır. %3'lük dilim ise ekime müsait olmayan arazi varlığıdır.

İlçe, yağış bakımından yarı nemli ve rüzgârlıdır. Rüzgârlar buharlaşmayı önlemektedir. İlçenin bitki örtüsü kuru ormandır. İlçede bozkırlar ormanlık alanın bittiği yerlerde başlar (Anonim, 2016b).

1.5.3. Nüfus

Edirne ili 2015 verilerine göre, bir önceki yıla oranla Edirne nüfusu 0,56'lık artış hızı göstererek toplam nüfus 402.537'dir. İl nüfusunun, 199.188'i kadın ve 203.349'u erkeklerden oluşmaktadır. Nüfusun yüzdelik dağılımı %49,48 kadın ve %50,52 erkektir. Nüfusun 289.433 adedi il ve ilçe merkezlerinde, 113.104 kişisi ise belde ve köylerde yaşamaktadır. Yüzölçümü 6119 km² olan kentte kilometre kareye 66 insan denk gelmektedir. Edirne ili nüfus yoğunluğu 2015 yılında 66/km² olarak belirlenmiştir.

Edirne iline bağlı Lalapaşa ilçesi, 2015 verilerine göre toplam nüfus 6979 kişi olarak belirlenmiştir. Toplam nüfusun 5347 kişisi belde/köy nüfusunu oluştururken 1632 kişi ise ilçe merkez nüfusunu oluşturmaktadır. İlçede, ÇKS'ye kayıtlı 1681 çiftçi mevcuttur (Çizelge 1.1).

Çizelge 1.1. Belde-Köy nüfusları

Lalapaşa	Erkek	Kadın	Toplam	LALAPAŞA	Erkek	Kadın	Toplam
Büyünlü	121	111	232	Kavaklı	49	46	95
Çallidere	44	40	84	Küçünlü	112	104	216
Çatma	26	21	47	Ortakçı	155	143	298
Çömlek	250	266	516	Ömeroba	131	133	264
Çömlekakpınar	57	62	119	Saksağan	10	11	21
Demirköy	141	121	262	Sarıdanişment	132	124	256
Doğanköy	58	41	99	Sinanköy	207	200	407
Dombay	68	80	148	Süleymandanişment	132	124	256
Hacıdanişment	405	189	594	Taşlımüsellim	135	113	248
Hacılar	31	23	54	Tuğlalık	37	35	72
Hamzabeyli	87	94	181	Uzunbayır	37	28	65
Hanlıyenice	134	134	268	Vaysal	193	179	372
Hüseyinpınar	14	11	25	Yünlüce	39	35	74
Kalkansöğüt	32	42	74	TOPLAM	2.837	2.510	5.347

Kaynak:Anonim, 2016c

Edirne ilinin toplam nüfus oranının ilçelere göre dağılımı ise, 171 386 kişilik nüfus Edirne merkez ilçesi en fazla nüfusa sahiptir. Merkez ilçe nüfusunu; 81 054 kişi ile Keşan, 63 193 kişi ile Uzunköprü, 28 249 kişi ile İpsala, 19 380 kişi ile Havsa, 14 259 kişi ile Meriç, 10.580 kişi ile Enez, 7457 kişi ile Süloğlu ve 6979 kişi nüfusu ile Lalapaşa ilçesi takip etmektedir (Çizelge 1.2).

Çizelge 1.2. Edirne il ve ilçe nüfusları

Edirne	İl/ilçe merkezleri			Belde/köyler			TOPLAM		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Edirne İl Merkezi	78.173	80.196	158.369	6.843	6.174	13.017	85.016	86.370	171.386
Keşan	31.865	30.073	61.938	9.523	9.593	19.116	41.388	39.666	81.054
Uzunköprü	20.107	19.969	40.076	11.710	11.407	23.117	31.817	31.376	63.193
İpsala	4.543	3.704	8.247	10.220	9.782	20.002	14.763	13.486	28.249
Havsa	4.228	4.414	8.642	5.379	5.359	10.738	9.607	9.773	19.380
Meriç	1.509	1.310	2.819	5.726	5.714	11.440	7.235	7.024	14.259
Enez	1.994	1.917	3.911	3.352	3.317	6.669	5.346	5.234	10.580
Süloğlu	2.560	1.239	3.799	1.848	1.810	3.658	4.408	3.049	7.457
Lalapaşa	932	700	1.632	2.837	2.510	5.347	3.769	3.210	6.979
TOPLAM	145.911	143.522	289.433	57.438	55.666	113.104	203.349	199.188	402.537

Kaynak: Anonim, 2016c

1.5.4. Tarımsal Yapı ve Üretim

Tarımsal yapı ve üretim kısmında Edirne ili Lalapaşa ilçesinin sahip olduğu mekanizasyon düzeyi, tarımsal yapı ve üretim değerleri, il ve ilçenin arazi yapısı ve dağılımı, ekim alanları, hayvan sayıları ve alet ekipman varlığının tarımsal üretim açısından Türkiye içerisinde ki önemi vurgulanarak çizelgelerle incelenmiştir.

Edirne ilinin toplam yüzölçümü 609.791 hektardır. Yüzölçümünün ortalama 370.948 hektarı tarım arazisi, 106 939 hektarı orman arazisi, 57.388 hektarı mera ve çayır arazisidir. Tarım dışı alan ise, 74.516 hektardır. İlde işlenen tarım arazilerinin yaklaşık 370.948 hektar olup; tüm il yüzölçümünün yaklaşık %61'ini kapsamaktadır. Bu tarım arazisinin yaklaşık 100.000 hektarında sulu tarım, 270.948 hektarında ise kuru tarım yapılmaktadır. Tarımsal arazimizin yaklaşık % 97 'si tarla, % 2'si sebze, % 1' i ise meyve ve bağ arazisidir (Çizelge 1.3).

Çizelge 1.3. Edirne ili arazi kullanım biçimi

Arazi kullaniliş biçimi	Alan (ha)	Oranı (%)
Çayır Mera Alanı	57.388	9
Tarım Dışı Alan	74.516	12
Orman Alanı	106.939	18
Tarım Alanı	370.948	61
Yüzölçümü	609.791	100
Kuru Alan	270.948	73
Sulanan Alan	100.000	27

Kaynak: Edirne İl GTHB, 2015b.

Lalapaşa ilçesinin yüzölçümü 554.000 dekar olup, bu alanın %47'lik kısmı yani 260.380 da tarım alanı, %27'lik kısmı olan 149.580 da alan ormanlık, %23'lük kısmını oluşturan 127.420 da alan çayır-mera, yüzölçümünün %3'lük kısmını oluşturan 16.620 da'lık alan ise tarım dışı arazi olarak kullanılmaktadır.

Edirne ilinin bulunduğu coğrafi konum, pazara yakınlığı, iklim ve sahip olduğu 3.147.344 da (TÜİK, 2015) işlenebilir arazi varlığı açısından ülkemizde oldukça önemli bir yere sahiptir. İşlenebilir tarım arazisinin gruplar içerisindeki dağılımı ve üretimleri ayrıntılı bir şekilde verilmiştir (Çizelge 1.4).

Çizelge 1.4. Edirne ili tarım alanlarının dağılımı ve üretim miktarı

	Alan (da)	2015 üretim (ton)
Tahıllar ve diğer bitkisel ürünleri	3.012.057	2.362,76
Sebze bahçeleri	67.731	6.854,761
Meyveler, içecek ve baharatlar	58.366	35.411
Süs bitkileri	2.500	2500 (adet)
Nadas	6.690	-

Kaynak: TÜİK, 2015

Lalapaşa ilçesi de bulunduğu pazar yakınlığı ve işlenebilir arazi varlığı açısından gerek Edirne ili gerek Türkiye açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Toplam 220.715 da işlenebilir tarım alanlarının dağılımı ve üretim miktarı ayrıntılı olarak incelenmiştir (Çizelge 1.5).

Çizelge 1.5. Lalapaşa ilçesi tarım alanlarının dağılımı ve üretim miktarı

	Alan (da)	2015 üretim (ton)
Tahıllar ve diğer bitkisel ürünleri	218150	77862
Sebze bahçeleri	87	202
Meyveler, içecek ve baharat bitkileri	1893	654
Nadas	585	-

Kaynak: TÜİK, 2015

Edirne ilinde tarımsal üretim verilerinden tarla bitkileri üretimleri alanı ve verimi 2015 verileri incelendiği zaman, buğday 1.372.357 dekarlık alanda, 488.125 ton üretim ile verimi 356 kg/da'dır. Ayçiçeği 984 061 dekarlık alanda, 226.573 ton üretilip verimi 230 kg/da'dır. Arpa üretimi toplam 63.067 dekarlık alanda olup üretimi 27.206 ton, verimi ise 431 kg/da'dır. Çeltik üretim alanı 480.466 dekarlık bir alanda, 386 907 tonluk üretim ile, 805 kg/da verim, yulaf 2.475 dekar alanda, 1305 ton üretilip verimi 515 kg/da'dır. Silajlık mısır 84.100 dekarlık alanda, 388.138 ton üretim ile verimi 4.615 kg/da'dır. Fiğ ise, 16.010 dekarlık üretim alanında 19.817 ton üretim ve 1238 kg/da'lık bir verim elde edilmektedir (Çizelge 1.6).

Çizelge 1.6. Edirne ilinde tarla bitkileri üretimleri alanı ve verimi

Ürün adı	EDİRNE (2015)		
	Alan (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Buğday	1.372.357	488.125	356
Ayçiçeği	984.061	226.573	230
Arpa	63.067	27.206	431
Çeltik	480.466	386.907	805
Yulaf	2.475	1.305	515
Silajlık Mısır	84.100	388.138	4.615
Fiğ	16.010	19.817	1.238

Kaynak: TÜİK, 2015

Edirne ili Lalapaşa ilçesi sahip olduğu potansiyel tarım alanları ve üretimi açısından ilde önemli bir yere sahiptir. Lalapaşa ilçesinin tarımsal üretim kısmında, tarla bitkileri üretimleri alanı ve verimi 2015 verileri incelendiği zaman, buğday 129.297 dekarlık alanda, 39.588 ton üretim ile verimi 306 kg/da'dır. Ayçiçeği 77.921 dekarlık alanda, 15.983 ton üretilip verimi 205 kg/da'dır. Arpa üretimi toplam 4.231 dekarlık alanda olup üretimi 1.598 ton, verimi ise 378 kg/da'dır. Çeltik üretim alanı 225 dekarlık bir alanda, 180 tonluk üretim ile 800 kg/da verim, Yulaf 710 dekar alanda, 434 ton üretilip verimi 506 kg/da'dır. Silajlık mısır 3.600 dekarlık alanda, 16.800 ton üretim ile verimi 4.667 kg/da'dır. Fiğ ise, 800 dekarlık üretim alanında 320 ton üretim ve 400 kg/da'lık bir verim elde edilmektedir (Çizelge1.7).

Çizelge 1.7. Edirne ili Lalapaşa ilçesi tarla bitkileri üretimleri alanı ve verimi

ÜRÜN ADI	LALAPAŞA (2015)		
	Alan (da)	Üretim (Ton)	Verim (kg/da)
Buğday	129.297	39.588	306
Ayçiçeği	77.921	15.983	205
Arpa	4.231	1.598	378
Çeltik	225	180	800
Yulaf	710	434	506
Silajlık Mısır	3.600	16.800	4.667
Fiğ	800	320	400

Kaynak: TÜİK, 2015

Edirne ili bitkisel üretiminin sebze üretimi incelendiği zaman 67.731 dekarlık bir sebze ekim alanı ve 6.854,761 tonluk bir üretim kapasitesi olduğu görülmektedir. İlde ekimine en fazla alan ayrılan sebze ürünleri sırasıyla karpuz (19.663 dekar), kavun (10.019 dekar), çerezlik kabak (9.274 dekar), sofralık domates (3.628 dekar), salçalık domates (2.397 dekar), sivri biber (2.373 dekar) olduğu görülmektedir.

Lalapaşa ilçesi sebze üretimine 87 dekarlık bir kısmını ayırmış olup, üretimi 202 tondur. İlçede ekimine en fazla yer verilen sebze üretimi incelendiğinde sıra ile taze fasulye (24 dekar), salçalık domates (12 dekar), çerezlik kabak (12 dekar), karpuz (11 dekar), sivri biber (11 dekar) şeklinde sıralandığı görülmektedir.

İldeki meyveler, içecek ve baharat bitkilerinin alanı incelendiğinde 58.366 dekarlık bir alan, 35.411 ton üretim sağlandı görülmüştür. Lalapaşa ilçesi meyve, içecek ve baharat bitkilerinin ekim alanı ise 1.893 dekar olup, üretim 654 ton'dur.

Edirne ili 2015 TÜİK verilerine göre 155.590 adet büyük baş hayvan mevcuttur. Bu büyükbaş hayvan varlığının 155312 adetini sığır ve 155 adetini manda oluşturmaktadır. İlde mevcut olan küçük baş hayvan sayısı ise 346.634 adet olup, 288.917 adetini koyun, 57.717 adetini ise keçi oluşturmaktadır. İlde 298.585 adet kanatlı mevcut olup, bu sayının 38.277 adetini hindi-ördek-kaz oluşturmaktadır. Edirne ilinde mevcut 54.125 kovan ve 875.287 ton bal üretimi ile arıcılık faaliyetleri yürütülmektedir (TÜİK, 2015).

Lalapaşa ilçesi hayvan varlığı incelendiği zaman ise toplam 15.590 adet büyükbaş hayvan, 24.435 adet küçükbaş hayvan, 14.736 adet kanatlı hayvan varlığı ile 2.925 kovan ve 29.000 ton bal üretimi yapıldığı görülmektedir.

Edirne ili ve Lalapaşa ilçesinin 2015 yılına ait alet ve ekipman varlığı TÜİK verilerine göre ilde toplamda, 29.263 adet kulaklı traktör pulluğu, 25.673 adet römork (tarım arabası), 21.182 adet dişli tırmık, 16.736 adet kültüvator, 15.439 adet sırt pulverizatörü, 13.222 adet kimveyi gübre dağıtma makinesi, 10.244 yağmurlama tesisi, 8.698 adet süt sağım makinesi ve 7.580 adet kombine hububat ekim makinesi bulunmaktadır. İlde ayrıca 23.719 adet traktör ve 729 adet biçerdöver mevcuttur.

Lalapaşa ilçesine ait alet ve ekipman varlığı ise; 1.310 adet süt sağım makinesi, 1.293 adet kulaklı traktör pulluğu, 1.240 adet römork (tarım arabası), 1.010 adet kombine hububat ekim makinesi, 620 adet dişli tırmık, 500 adet dişli tırmık (diskarolar) ve 1.125 adet traktör ile 49 adet biçerdöver bulunmaktadır.

1.6. Dünyada ve Türkiyede Ayçiçeği Tarımsal Desteklerinin İncelenmesi

Hızla artış gösteren dünya nüfusunda, gıda maddelerinin tüketimi buna bağlı olarak bitkisel yağ tüketimi hızla artış göstermektedir. Gıda sektörünün yanında bitkisel yağların biyodizel üretiminde enerji sektörünün hammaddesi olarak kullanılması, Türkiye'de ve dünyada yağ piyasasında belirleyicinin biyodizel olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda ayçiçeği enerji, gıda, bitkisel yağlar ve kimyasal sektörlerinde yoğun olarak kullanılan stratejik bir üründür (Top Taşkaya ve Uçum, 2012).

Nüfus artışına paralel olarak, insan beslenmesinde önemli yer tutan bitkisel yağ tüketiminin yoğun olarak kullanılması, bu sektörün işleyişine hammadde imkânı veren yağ bitkilerini her zaman önemli kılmaktadır.

Dünyada pamuk tohumu, kanola, soya fasulyesi, palm tohumu ve ayçiçeği yağlı

tohum olarak adlandırılan bitkilerin başında gelmektedir. ABD ve İtalya’da en önemli yağ bitkisi soya fasulyesidir. Buna karşılık Fransa’da kanola ilk sırayı almakta, İspanya’da ise ayçiçeği ve zeytin en önemli yağ bitkisi olarak üretilmektedir. Türkiye’de ise; ayçiçeği ve pamuk çiğidi en önemli yağlı tohumlu bitkilerdir.

Çizelge 1.8’de Dünya üzerinde ortalama üretimi 500 milyon ton olan yağlı tohum üretiminin yıllara göre değişimi verilmiştir. Buna göre 318 milyon tonluk pay ile % 60’lık kısmında soya fasulyesi, % 8,5 – 9 düzeylerinde ayçiçeği de diğer yağlı tohumların içinde önemli konumdadır (USDA, 2015).

Çizelge 1.8. Dünya yağlı tohumlar üretimi (Milyon Ton)

	2011	2012	2013	2014	2015*
Soya Tohumu	240	268	282	318	319
Ayçiçek tohumu	39	35	42	40	39
Pamuk Tohumu	48	46	45	44	38
Kolza Tohumu	61	63	71	72	67
Diğer Tohumlar	57	61	62	61	62
Toplam	447	475	505	536	527
Kaynak: USDA, 2015 *Tahmin					

Çizelge 1.9 incelendiğinde, ayçiçeği veriminde meydana gelen artış, üretimde de artış sağlamaktadır. Verim artışına istinaden üretim artışıda gerçekleşmektedir. Zaman içerisinde ayçiçeği üretiminde meydana gelen artışta, zararlılarla mücadele ve yüksek verimli hibrit çeşitlerinin kullanılması ve üretiminin etkiside oldukça önemlidir.

Çizelge 1.9. Dünya ayçiçek tohumu ekim alanı, üretim ve verim durumu

YILLAR	Ekim alanı (Milyon Ha)	Üretim (Milyon Ha)	Verim (Ton/Ha)
2011/12	25,83	39,48	1,53
2012/13	25,47	35,7	1,40
2013/14	25,71	43,40	1,69
2014/15	24,45	40,57	1,66
2015/16*	24,73	41,51	1,68
Kaynak: USDA, 2015 (*) Tahmin			

1.6.1. Dünyada Ayçiçeğine Yönelik Destekleme Politikaları

AB ülkelerinin tarıma dayalı sanayisinin mevcut durumunu iyileştirmek, üretimi artırmak ve refah düzey yüksek bir yaşam standardı sağlamak için tek pazar, topluluk tercihi, mali dayanışma prensiplerine göre oluşturulan “Ortak Piyasa Düzenleri” yoluyla yağlı tohumlar piyasa düzenine yürütülmektedir. Bu sistemin esası 1990’lı yılların ikinci yarısına kadar iki temel mekanizma ile oluşturulmuştur (GTHB, 2008).

Bunlar:

1. Topluluk sınırında gümrük vergisi ve prelevman tahsili yoluyla, ithal edilen ürünlerin, topluluk içi piyasalarda oluşması amaçlanan “hedef fiyat” düzeyinin altındaki fiyatlarla satılması önlenmekte,

2. Piyasa şartlarının normal seyrinin dışında bir fiyat eğilimi seyretmesi halinde, piyasada bulunan fazlalık ürünün satın alınması yoluna gidilmekte,

Ortak Tarım Politikasının daha sonraki yıllarda gıda güvencesinin dışına çıkarak, bütçeye artarak daha maliyetli olmaya başlaması ile bundan sonraki yıllarda reform hareketlerini başlatmıştır (GTHB, 2008).

AB Ortak Tarım Politikasında, 1992 ve 1999 reformları sonucu “telafi ödemeleri” adını alan ve doğrudan ödemelere dayanan bir sistemi kabul edilmiştir ve alan esaslı ödemeyi esas alan AB yağlı tohum sektörü politikası 2006 yılına kadar yürürlükte kalmıştır (GTHB, 2008).

AB 2006/2007 dönemi sonrasında ise “Tek Ödeme Sistemi (The Single Annual Payment)” olarak adlandırılan ve tüm tarım destekli üretimden bağımsız desteğe dönüştüren bir yapıyı deklare etmiştir. Tek ödeme planı, üreticinin ürettiği ürün ile bağlantılı olmayan, başka bir deyişle bağımsız bir ödeme şeklindedir. Bu yeni sistem Franz Fishler Reformu yada Lüksembourg anlaşması olarak adlandırılmaktadır (GTHB, 2013).

Birlik buğday randımanını esas alarak 63 €/ton Doğrudan Ödeme desteği sağlamaktadır. Birliğin en önemli bitkisel yağ üreticisi konumundaki Fransa, son üç yıl 650 kg/dekar buğday verim ortalaması ile ayçiçeği üretimi yapan bir işletmenin alacağı destek miktarı yaklaşık 41 €/dekar’dır (63x650/1000). Buğday verim ortalaması diğer ülkelerde değişiklik gösterdiğinden Birliğin buğday verim ortalaması tahmini 500 kg/dekar esas alınmak suretiyle, ayçiçeği üreticisi yaklaşık ortalama 31,5 €/dekar destek almaktadır (GTHB, 2013).

ABD’de tarım politikaları 1930 yılından bu yana periyodik olarak her 5 yılda bir çıkarılan Tarım Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir. Amerika’daki bir çiftçi Tarım Kanunu çıktıktan sonra önündeki 5 yılda hangi ürünlerin fiyatlarının ne kadar olacağına,

destek miktarlarının fiyatlarını bilmekte ve üretimini o şekilde gerçekleştirmektedir.

ABD’de ayçiçeğine çeşitli şekillerde ve durumlarda verilen desteklemeler eski ve yeni tarım kanunu kapsamında ele alınmıştır.

Eski Tarım Kanunu (2008-2012);

- Doğrudan Ödeme: Doğrudan ödemeler geçmiş yıllardaki ekim alanı ve verim ile beraber belirlenen uygun yasa dikkate alınarak geçmiş yıllarda yağlı tohumlar üretmiş olan çiftçilere yapılmaktadır.

- Karşıt-Devirli Ödemeler Sistemi (Counter-cyclical payments-CCP); (Konjonktürel Gelir Destek Ödemeleri): Hedef esas alınan ürünün piyasada fiyatının normal değerinin altına düşmesi durumunda ek olarak üreticiye uygun destek verilmesidir.

- Pazarlama Destek Kredileri ve Kredi Fark Ödemeleri: Bu destekleme modelinde üreticiler ürünlerine uygun kredi imkanı ile kredi alma fırsatı bulmaktadır.

- Telafi Edici Kredi Desteği: Üreticiye piyasa fiyatlarının belirlenen kredi oranının altında olması halinde daha uygun kredi imkanları ile geri ödeme fırsatının sağlanmasıdır (Özüdoğru, 2010).

- Ortalama Ürün Gelir Seçimi Programı: Bu süreç 2008 Tarım Kanunu program kapsamında ürün geliri bir önceki eyalet için uygun görülen gelirden daha düşük olması halinde farkın üreticilere verilmesidir (Özüdoğru ve Uçum, 2011).

ABD’de USDA (2014) verilerine göre ayçiçeğine uygulanan diğer destekler ve uygulamalar ise şunlardır:

- Bitkisel Ürün ve Gelir Sigortası
- Çevre Koruma Programları
- İhracat ve Gıda Yardımı Programları
- Kalite Teşvik Ödemeleri
- Biyodizel Politikası

Yeni Tarım Kanunu (2014-2018);

2014-2018 yıllarını kapsayan yeni Tarım Kanunu yürürlüğe girmesiyle birlikte 2008-2012 dönemini kapsayan bir önceki Tarım Kanununda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda bir önceki Tarım Kanununda geçerli olan Sabit Doğrudan Gelir Desteği, Karşıt Devirli Ödemeler Sistemi (counter-cyclical price-CCP) ve Ortalama Ürün Geliri Seçimi (Average Crop Revenue Election-ACRE) destekleri kaldırılmıştır. Bu desteklerin yerine, iki yeni program eklenmiştir. Fark Giderici Doğrudan Gelir Desteği yerine, piyasa koşulları gibi öngörülemez risklere karşı Fiyat Kayıp Sigorta Teminatı (Price Loss

Coverage) ve Ortalama Ürün Geliri Seçimi Desteği yerine ise elverişsiz hava şartlarını telafi etmeyi amaçlayan Tarımsal Risk Sigorta Teminatı (Agricultural Risk Coverage) ile çiftçilere daha geniş finansal destek sağlanmaktadır.

Ayrıca, yeni tarım kanununda çevre açısından önemli arazilere de devlet desteği artmaktadır. Yeni tarım kanunda karışık ödeme formülleri bulunmakla birlikte önemli bir ayırım ise artık belirli bir ürüne otomatik (sabit) bir ödeme olmayacak olmasıdır. Bunun yerine, destek programları, ürünün piyasa fiyatları ya da ürün geliri eşik miktarın altına düştüğünde ödeme yapılacak şekilde tasarlanmıştır (Chite, 2014).

Diğer ülkelerde yürürlükte olan destekleme modellerinden, lokomotif ihracatçı durumundaki ülkelerde öne çıkan ihraç vergileridir. Bugün hala, yağlık ayçiçeğinde Rusya’da %20, Arjantin’de %32 ve Ukrayna’da %12 ihracat vergisi uygulanmaktadır. Dolayısıyla bu en önemli üretici ülkelerinde, ayçiçeği ihracatı yerine, vergiler ile yurtiçinde kurulu kırma fabrikalarına uygun hammadde sağlamak ve katma değer elde edilen rafine ayçiçek yağı ve ham ayçiçek yağı ihracatını desteklemektedir (GTHB, 2013).

1.6.2. Türkiye’de Ayçiçeğine Yönelik Destekleme Politikaları

Ülkemizde yağlık ayçiçeğinin üretimini arttırmak bitkisel yağ eksikliğini kapatabilmek ve üreticiye yüksek fiyat vermek amacıyla devlet destekleme kapsamına dahil edilmiştir (Top Taşkaya ve Uçum, 2013). Türkiye’de geçmişte uygulanmış ve halen ayçiçeğine yönelik uygulanmakta olan politikalar Çizelge 1.10’ da ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Çizelge 1.10. Türkiye’de yağlık ayçiçeğine yönelik geçmişte uygulanan ve halen uygulanmakta olan politikalar

	Geçmişte Uygulanmış Politikalar	Halen Uygulanan Politikalar
1	1969-1994: Tarım Satış Kooperatiflerinin devlet adına destekleme alımları yoluyla desteklenmiştir.	Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli Kapsamında Fark Ödemesi (Prim) desteği
2	1994 yılına kadar destekleme fiyatları (Garanti fiyat sistemi)	Alan Bazlı Destekler (Mazot ve Gübre Desteği) ve Toprak Analizi Desteği
3	1996-1999 yılları arasında daha önceki yıllarda devlet adına alım yapan Tarım Satış Kooperatiflerine, Devlet Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kaynaklı basit faizli kredi desteği	Bitkisel ürün sigortası desteği (sigorta poliçesinin %50’si tarım sigortası kapsamında desteklenmektedir.)
4	1999-2001 Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ihracat teşviği	Ayçiçeği tohumu gümrük vergisine tabidir.
5	2002-2008 DGD destekleri	Organik tarım desteği
6	2003 yılında Alternatif Ürün Desteği	
7	Girdi Destekleri (1985-2001 yılları arasında; gübre, mazot, ilaç ve tohum desteği)	
8	Tarife Kontenjani uygulamaları ile ithalat izni	
9	1999’den itibaren prim desteği	

Kaynak: GTHB, 2013

Alan Bazlı Destekler kapsamında 1985-2001 yılları arasında ayçiçeği üretimine kredi, sulama suyu, ilaç, kredi ve tohum gübre, tohumda girdi desteği sağlanmıştır. 2002 senesinde ilaç ve tohum destekleri kaldırılmıştır. Yağlı tohumlu bitkileri yetiştiren çiftçilere alan bazlı destekler kapsamında dekar başına 2013 senesinde kimyevi gübre ve mazot destekleri ayrı ayrı 7,00 TL olarak ödenmesi kararlaştırılmış, 2014 senesinde alan bazlı destek kapsamında yağlı tohumlu bitkileri üreten yetiştiricilere dekar başına 7,5 TL mazot desteği ve 7,5 TL kimyevi gübre desteği verilmiştir. 2015'te ise mazot için 7,9 TL ve gübre için 8,25 TL destek ödemesi yapılmıştır. Aynı zamanda çiftçilerin mazot ve gübre desteğinden faydalanabilmeleri için toprak analizi yaptırmaları koşulu bulunmaktadır ve toprak analizi desteği içinde çiftçilere 2014 yılında dekara 2,5 TL destek verilmiştir (GTHB, 2015a).

- Mazot Desteği
- Gübre Desteği
- Toprak Analizi Desteği

Diğer Tarımsal Amaçlı Destekler çerçevesinde istenilen çeşitlerin yurtiçinde üretilip sertifikalandırılan tohumlarını kullanarak üretimini yapan üreticilere, dekar başına belirtilen tutarlarda fiyatta uygulanması türüdür. Çizelge 1.11'de destek sağlanan ürünler ve destek miktarları belirtilmiştir. Yine Diğer Tarımsal Amaçlı Desteklemeler kapsamında 2015 yılında üreticiye ödenen destek miktarları yurtiçi sertikalı tohum kullanım desteği yağlı tohumlara(Susam, Kanola, Aspir) verilen destek miktarı 4 TL/da olarak belirlenmiştir.

Çizelge 1.11. Türkiye'de yurtiçi sertifikalı tohum kullanım desteği

Yurtiçi Sertifikalı Tohum Kullanım Desteği	(TL/da)
Susam, Kanola, Aspir	4,00
Tritikale, Yulaf, Çavdar	6,00
Korunga, Fiğ, Yem Bezelyesi	7,00
Nohut, Kuru Fasulye, Mercimek	12,0
Soya Fasulyesi	20,0
Buğday, Arpa	8,50
Yonca	10,0
Çeltik, Yerfıstığı	8,00
Patates	40,0

Kaynak: GTHB, 2015a

Yurtiçi Sertifikalı Tohum Üretim Desteği kapsamında ise 2015 yılında üreticiye ödenen destek miktarı içerisinde susama verilen destek 0,60 TL/da olarak verilmiştir (Çizelge 1.12).

Çizelge 1.12. Türkiye’de yurtiçi sertifikalı tohum üretim desteği

Yurtiçi Sertifikalı Tohum Üretim Desteği	(TL/kg)
Çeltik	0,25
Buğday	0,10
Susam	0,60
Soya Fasulyesi	0,35
Nohut, Kuru Fasulye, Mercimek, Aspir, Korunga, Fiğ, Yem Bezelyesi	0,50
Kanola	1,20
Yonca	1,50
Arpa, Triticale, Yulaf, Çavdar, Patates	0,08
Yerfıstığı	0,80

Kaynak: GTHB, 2015a

Fark Ödeme Desteklerine, tarım ürünlerinin arz ve talep koşullarının uygulanması, yurtiçi ve yurtdışında pazarlama imkânlarına çözüm sunulması amacıyla ürünlere alım garantisi sağlanması, fiyat ve pazar politikalarında yer verilmiştir. Fiyat politikası ekonomide serbest fiyat oluşumunu etkilemek, fiyat garantisi ile üretici ve tüketicileri korumak için alınan önlemlerin tümüdür (GTHB, 2008).

Tarımda başlatılan yapısal reformlar ve destekleme yöntemlerindeki değişiklikler çerçevesinde, yetiştiriciye en iyi fiyatı belirlemek ve dünya ticaretinde ürün kabulü için 1999 yılında ayçiçeğinde “prim” ödemeleri başlamıştır (Top Taşkaya ve Uçum, 2013).

Türkiye’de 2000’li yıllarda, prim ödemelerinin yanı sıra, 2000 yılında pilot olarak uygulanan ve 2002-2008 yılları arasında sürdürülmüş olan “Doğrudan Gelir Desteği” uygulaması ile üreticiye dekar başına destek ödenmiştir (GTHB, 2008).

Türkiye’de fark ödeme uygulama sistemi ilk kez 1993 senesinde kütlü pamukta başlanmış ve ilerleyen zamanlarda kanola, yağlık ayçiçeği ve soya fasulyesi de prim ödemesine dahil edilmiştir. AB Ortak Tarım Politikalarına koşullarına uymak, üreticiyi garanti altına almak, üretimi kayıt altına almak, sanayiciye dünya fiyatlarından hammadde sağlamak, tüketimi artırmak, vergi gelirini yükseltmek için yağlı tohumlarda (soya fasulyesi, aspir, yerfıstığı, kanola, ayçiçeği) prim sistemi halen devam etmektedir (GTHB, 2013).

Yıllara göre yağlık ayçiçeği tohumu için verilen prim miktarları 1999’da kilogram başına 5 cent, 2000 yılında 6 cent prim verilmiştir. 2001 yılı ve daha sonraki yıllar “prim”

sistemine devam edilmiş, ancak prim miktarları bu defa ABD Doları cinsinden değil Türk Lirası bazında belirlenmiştir. 2009 senesinde fark ödemesi yada destekleme primi şeklinde olmak üzere yetiştiricilere ayçiçeğinde 0,21 TL/kg destekleme ödemesi yapılmıştır. 2010 yılında destek miktarı 0,23 TL/kg'a yükseltilmiş ve havza bazlı destekler şeklinde ödenmesi planlanmıştır. 2014 senesinde ise ayçiçeğinde 0,30 TL/kg destekleme ödemesi yapılmıştır.

Sözleşmeli Ürün Desteği kapsamında Türkiye'de Havza Bazlı Destekler ilk kez 1993 senesinde pamuk ürünüde geçmiş ve ilerleyen zamanlarda kanola, yağlık ayçiçeği ve soya fasülyesi de prim ödemeleri kapsamına alınmıştır. AB Ortak Tarım Politikalarına koşullarını yerine getirmek, tüketimi artırmak, vergi gelirini artırmak, üreticiyi korumak, üretimi kayıt altına almak, sanayiciye dünya fiyatlarından hammadde sağlamak amacıyla yağlı tohumlara (Yerfıstığı, Ayçiçeği, Aspir, Kanola, Soya fasülyesi) prim desteği uygulanmaktadır. 2009 senesinde fark ödemesi şeklinde yada destekleme primi olmak üzere yetiştiricilere ayçiçeğinde 0,21 TL/kg destekleme ödemesi uygulanmıştır. 2010 senesinde destek miktarı 0,23 TL/kg'a çıkartılmış ve havza bazlı destekler olarak ödenmesi kararı alınmıştır. 2011 senesinde destek miktarı 0,24 TL/kg'a çıkartılmış, 2012 ve 2013 senesinde de aynı miktarda destekler verilmiş, 2014 senesinde ise destek miktarı yükseltilerek 0,30 TL/kg'a çıkartılmış ve 2015 senesinde de 0,30 TL/kg olmuştur. Ayrıca, 2015 senesinde sözleşmeli üretim yapan ayçiçeği üreticilerine 15 TL/da ilave destek uygulanması yapılması kararlaştırılmıştır.

Yağlı Tohumlar Fark Ödemesi Desteği; 2015 yılı ürünü yağlı tohumlu bitkiler, hububat ve baklagil (yağlık ayçiçeği, dane mısır, arpa, çeltik, kütlü pamuk, mercimek, çavdar, soya fasulyesi, kuru fasulye, buğday, kanola, tritikale, zeytinyağı, aspir, nohut ve yulaf) olmak üzere desteğe ilişkin karar resmi gazete yayımlanmış ve yağlık ayçiçek tohumu için verilen prim miktarı çizelgede yıllar bazında gösterilmiştir (Çizelge 1. 13).

Çizelge1.13. Türkiye'de yağlık ayçiçek tohumu için verilen prim miktarları

Yıllar	Prim miktarı (Krs/kg)
2010	23,00
2011	24,00
2012	24,00
2013	24,00
2014	30,00
2015	30,00

Kaynak: GTHB, 2015a

Çizelge 1.13 incelendiği zaman 2011 yılı, 2012 yılı ve 2013 yıllarında üreticiye sağlanan prim miktarında bir değişiklik olmamıştır. 2014 yılında ise prim miktarlarında artış gerçekleşmiştir. 2015 yılına gelindiği zaman ise prim miktarlarında değişiklik olmamış ve 30 kr/kg olarak kalmıştır.

Prim miktarlarının üreticilere gerekli teşviğin sağlanması ayrıca dünya fiyatlarında sanayi için ürün temini gerçekleştirilmesi amacıyla artırılmasında yarar görülmektedir.

BÖLÜM 2

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Yılmaz (2000), Bu çalışmada Dünya'daki ve Türkiye'deki destekleme politikaları ele alınmıştır. Ayrıca Türkiye'de uygulanan destekleme politikalarına eleştirisel bir bakış atılarak, olumsuzluklar ve olumsuzluklara yönelik çözüm önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anonim (2000) Devlet Planlama Teşkilatı tarafından Özel İhtisas Komisyonuna hazırlanan “Tarımsal Politikalar ve Yapısal Düzenlemeler” raporu niteliğindeki bu çalışmada, öncelikle Türkiye tarımının ekonomideki ve istihdamdaki yeri, kamu yapılanması, kamu dışı örgütlenmeler, tarım sektörünün kurumsal ve yasal yapısı ile tarım sektöründeki mevcut destekleme yapısı ve uygulanan tarım politikalarının sonuçları değerlendirilmeye çalışılmış ve ileriye dönük önerilerde bulunulmuştur.

Tanişık (2001), çalışmasında ülke tarımının ekonomik ve desteklerin önemi incelenmiştir. Ülkemizdeki tarım politikası uygulamaları değerlendirilmiş ve uygulamalardan kaynaklanan sorunlar ile uluslar arası alanda Türkiye'nin vermiş olduğu taahhütler nedeniyle tarımda reform gerekliliği konusu incelenmiştir. Çalışmada DGD sisteminin çeşitli yönleri, ABD, AB ve Meksika'daki uygulamaları incelenmiştir. Bu uygulamalar Türkiye açısından değerlendirilmiştir.

Özkaya ve ark. (2001), araştırmalarında, tarımsal desteklemeler oldukça geniş kapsamda incelenmiş, bunun sonucunda ülke yararına olabilecek çalışmaların yaklaşımları için yaklaşımlarında bulunulmuştur. Çalışma kapsamında tarım politikalarındaki değişimlerin ana dinamiği dış etkenlerle ilgili olduğu düşünülerek ilk önce tarım ilişkileri ve globalleşme konuları ele alınmıştır.

Akder (2003), “Türkiye Tarım Politikasında “Destekleme Reformu” isimli bu çalışmada araştırmacı, 2000 yılından sonra uygulanan tarım reformunu, Türkiye için bir ihtiyaç halinden öte, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), AB gibi uluslararası örgütlerin dayatması sonucu ortaya uygulamaya konulmuş bir program olarak değerlendirilmiş ve bu amaçla DTÖ Tarım Antlaşması'nı, AB Ortak Tarım Politikası'nı ve Türkiye'nin uyumunu, Türkiye'de uygulanan DGD incelenmiş ve Türkiye tarımının kendine yeterliliğini ve verimin düşük olup olmadığını sorgulayarak konuyu tartışmaya açmıştır. Ayrıca reformun uygulanmaya devam etmesiyle ileriye dönük oluşabilecek sorunlarda ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Aktaş (2004), çalışmasında tarımsal teknoloji ve tarımsal destekleme politikalarının

Çukurova'daki mısır üretimindeki etkisini araştırmıştır. Mısır yetiştiriciliğinde, tarımsal destekleme politikaları uygulanırken gübre, yakıt masrafları ve zirai ilaç girdilerinin etkileri dikkate alınarak oluşturulmasına dikkat çekilmiştir.

Yavuz ve ark. (2004), Bu çalışmada, Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde Türkiye Tarım Politikalarında Tarımsal Garanti ve Yön verme Fonu (EAGGF) benzer bir yapılanma nasıl olabilir sorusuna cevap aramaya çalışmıştır. Bu amaçla, AB ile Türkiye'nin tarımsal destekleme politikaları karşılaştırılmış, EAGGF'nin yapısı incelenmiş ve Türkiye'nin şartları dikkate alınarak politika önerisi sunulmuştur.

Abay ve ark. (2005), Çalışmada, Türk tarım politikalarındaki değişimi, buna etki eden faktörler ile mevcut tarımsal destekleme politikaları ve 2000 yılı sonrası reform sürecinde uygulanan politikalar anlatılarak, tarım politikalarında yeniden yapılanmaya yönelik öneriler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yeni ve Dölekoğlu (2005), araştırmasında 1980 ve 2002 yılları arasındaki üretici ve üretime destek sağlamak amacıyla sağlanan devlet harcamalarını ayrıntılı olarak araştırmış, bu araştırmalardan eksiksiz veri tabanı oluşturmaya çalışılmıştır.

Yıldız (2006), çalışmasında Türkiye'nin müzakereler çerçevesinde, adeptasyonu gerektiren konular içerisinde en yüksek önem teşkil eden tarım sektöründe, AB ve Türk Tarım Politikaları'nın mevcut uygulamalarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaçla ilk önce tarım sektörünün işlev ve özellikleri ele alındıktan sonra, Türkiye ve AB'de tarımın ülke ekonomileri açısından önemi üzerinde durulmuştur. Ortak Tarım Politikası irdelendikten sonra uygulanan politikaların karşılaştırılması yapılmaya çalışılmıştır.

Güney (2006), yaptığı çalışma ile AB Ortak Tarım Politikalarının destekleme yöntemlerinin teorik olarak incelenmesine önem vermiştir. Çalışmasına, AB tarımsal sektörünün ekonomi çalışmaları ve Birliğin kuruluşunu inceleyerek başlamıştır. Bu öncelikleri inceleyerek Tarımsal Destekleme Sistemleri ve OTP kısımlarını sağlam bir şekilde incelemeyi hedeflemektedir.

İnce (2007), uygulamada olan Destekleme Politikaları çalışmasında 2000 senesinden sonra uygulanan tarım yeniliklerini değişik başlıklarda toplamıştır. Bunlar tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasında devlet müdahalesinin azaltılması, fiyat ve girdi desteklerinin aşamalı olarak indirilmesi, Doğrudan Gelir Desteği, fiyat ve girdi desteklerinin aşamalı olarak indirilmesi, olarak sıralanmıştır.

Şahinöz ve ark. (2007), çalışmalarında fark ödemesi uygulamasının ülkemizde uygulanabilirliğinin Dünya Ticaret Örgütü kuralları şartlarında araştırılmıştır. Saptama ve değerlendirmeler neticesinden sonuç olarak ülkemiz için öngörülen fark ödemesinin,

DTÖ'nün diğer ülkeler için belirlemiş olduğu kamu finansman açıkları ve politikalarının gözönünde bulundurularak uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Gaytancıoğlu (2009), yaptığı araştırma kapsamında, Dünya'da ve ülkemizde uygulanmakta olan tarımsal politikaları ve çalışmaları değerlendirmiştir.

Arısoy ve Gül (2011), çalışmalarında Türk işletmeleri ile AB işletmelerinin destekleme politikalarını karşılaştırmıştır. İşletme başına verilen destekleme miktarlarının karşılaştırılması çalışmalarında örnek işletmeler belirlenmiş ve bu işletmelerin aldıkları destekleme miktarları karşılaştırma yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Ören (1994), çalışma konusunda destekleme uygulamalarında Türkiye'deki önemli bölgelerinden biri olan Çukurova Bölgesinin ülkemize tesirlerinin sonuçlarını sorgulamıştır. Çukurova Bölgesinin sağlanan desteklerden faydalanma düzeylerinin yeterli olmasına rağmen, fiyat ve girdi miktarlarının yetiştiricilere verilen desteklerde bölgeyi etkilemesinin oldukça yetersiz olduğunu saptamıştır.

Aysu (2001), çalışmasında 2002 yılında uygulanması planlanan tarımsal destek çalışmalarını yıllar bazında irdelemiş ve devlet politikasının yetersizliğini eleştirmiştir.

Koç (1998), “ Türkiye'nin yağlı tohumlar üretimi, sorunları ve çözüm önerileri üzerine bir inceleme” adlı çalışmasında Türkiye, dünyada üretimi yapılan yağlı tohumların büyük bir bölümünü yetiştirebilecek uygun ekolojik koşullara sahip olduğunu yetiştirdiği on yağlı tohum türü ile göstermiştir. Türkiye' de yağlı tohum üretiminde kullanılabilecek potansiyel tarım alanlarının yeterince olduğu belirtilmesine rağmen, uygulanan politikalar sonucu daha çok ayçiçeği ve pamuğun yan ürünü olan çığit üretiminde önemli artışlar olmuş, diğer sekiz yağlı tohum türünün üretiminde arzulanan gelişme sağlanamamıştır. Bu sebeple yağlı tohumların üretimlerine yönelik olarak kalkınma planları çerçevesinde öngörülen ve yapılan uygulamaların niteliği ve hangi düzeyde olduğu, sorunlarının nerelerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla. Türkiye' nin yağlı tohumlar üretimi, sorunları ve çözüm önerileri üzerine bir inceleme yapılmıştır. Bu çerçevede yağlı tohum üretimi, tüketimi, ihracatı ve ithalatı; yağlı tohum işleme sanayiinin durumu, bitkisel yağ üretimi, tüketimi, ihracatı ve ithalatı incelenip, yağlı tohumlar üretiminin gelecekte ne düzeyde olacağı yapılan trendler ile tahmin edilmiştir. Bunun sonucu Türkiye' nin gerek yağlı tohum gerekse bitkisel yağ açısından karşılaştacağı sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir.

Selmanov (2010), çalışmasında dünyadaki tarım ve gıda sektörünün ayrıntılı bir şekilde değerlendirmiş ve ortaya çıkan fiyat artışlarının ana sebeplerini inceleyerek, gelecekteki beklentilerini açıklamıştır. Devamında ise; ele alınan Dünya ekonomik

gelişmelerinin ülkemizdeki gelişmelerle bağlantısı kurularak gelecek yıllardaki Tarım Politikalarının tartışılması amaçlanmıştır.

Göçmez (2014), yaptığı çalışmada Cumhuriyet'in ilk yıllarından bu yana Türkiye ekonomisi içerisinde Tarım sektörünün mevcut durumu yanı sıra Türkiye ve dünyada yağlı tohumlar sektörünün tarım sektörü içerisindeki durumu üzerinde durularak, yağlık ayçiçeği tohumu özelinde, 2012 yılı itibariyle son 10 yıllık dönemde bölgesel bazda yurtiçi üretim miktarları ve değişimleri, uluslararası ve iç piyasa fiyat hareketleri ve bu hareketlerin üretim tercihleri üzerine etkileri, tarımda kullanılan girdi maliyetlerindeki değişimler ve bu değişimlerin tarımsal maliyetler üzerindeki etkileri üzerinde durmuştur.

Erdem (2012), çalışmasında Trakya bölgesi için üretim ve tüketimi ekonomik ve yaşamsal olarak önemli olan çeltik, buğday ve ayçiçeğinin bölgesel ve ulusal mevcut durumunu inceleyerek, dış ticaret ve pazarlama sırasında karşılaşılan sorunları ayrıntılı olarak irdelenmiştir.

BÖLÜM 3

MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Araştırmanın ana materyalini Edirne ili Lalapaşa ilçe merkezi ve köylerinden anket yoluyla elde edilen veriler oluşturmaktadır. Ayçiçeği üreticilerinin mevcut tarımsal desteklerden memnuniyet düzeyini etkileyen faktörlerin analizinin değerlendirilmesi, Lalapaşa ilçesi ve köylerinden anket yoluyla elde edilmiştir.

Araştırmada birincil ve ikincil verilerden yararlanılmış olup, anket sonucu elde edilen veriler birincil verileri oluşturmaktadır. Araştırmanın ikincil verilerini, konuyla ilgili çeşitli kurum ve kuruluşların yapmış oldukları yayınlar ile diğer araştırmacılar tarafından yapılmış ve sonuçlanmış olan araştırma sonuçları, resmi istatistikler, derleme, inceleme ve tezlerden elde edilen veriler oluşturmuştur.

3.2. Metot

3.2.1. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Metot

Lalapaşa ilçesine bağlı 28 köyde Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) kayıtlı toplam çiftçi sayısı 1681 olup bu çiftçiler araştırmanın popülasyonunu oluşturmaktadır. Örnek hacminin belirlenmesinde aşağıdaki formülden yararlanılmıştır (Miran, 2010).

$$n = \frac{Np(1-p)}{(N-1) \text{var}^2 px + p(1-p)} \quad (3.1)$$

n = Örneğe çıkan çiftçi sayısı

N = Ana kitle büyüklüğü

p = Ana kitle oranı

var² px = Ana kitle oranının varyansı

Örnek hacminin hesaplanmasında 0.10 hata payı ve % 95 güven aralığı ile çalışılmış ve örnek hacmi 91 olarak belirlenmiştir. Belirlenen örnek hacmi Lalapaşa ilçesindeki 28 köy arasında oransal olarak dağıtılmıştır.

Çizelge 3.1. Lalapaşa ilçesi ÇKS'ye kayıtlı nüfus dağılımı

Köyler	Çks'ye kayıtlı nüfus sayısı	Örneğe giren nüfus sayısı	Köyler	Çks'ye kayıtlı nüfus sayısı	Örneğe giren nüfus sayısı
Büyünlü Köyü	67	4	Kavaklı	42	2
Çallidere	27	1	Küçünlü	73	4
Çatma	22	1	Lalapaşa Merkez	73	4
Çömlekakpınar	133	7	Ortakçı	136	7
Çömlek Köy	39	2	Ömer Oba	44	2
Demir Köy	88	5	Saksağan	13	1
Doğan Köy	41	2	Sarıdanişment	90	5
Dombay	55	3	Sinanköy	101	5
Hacıdanişment	157	8	Süleymandanişment	80	4
Hacılar	14	1	Taşlımmüsellim	79	4
Hamzabeyli	69	4	Tuğlalık	28	2
Hanlıyenice	68	4	Uzunbayır	26	1
Hüseyin Pınar	8	0	Vaysal	63	3
Kalkan Söğüt	21	1	Yünlüce	22	1
			Toplam	1681	91

3.2.2. Verilerin Analizinde Kullanılan Metotlar

Araştırmada çiftçilerin sosyo-ekonomik özelliklerini, işletmelerin genel yapısını açıklamak için temel tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır.

Çiftçilerin tarımsal desteklerden memnuniyetlerinde etkili olan faktörler Lojistik Regresyon Yöntemiyle analiz edilmiştir. Lojistik regresyon; cevap değişkeninin kategorik olarak, ikili, üçlü ve çoklu kategorilerde gözlemlendiği durumlarda açıklayıcı değişkenlerle sebep-sonuç ilişkisini belirlemede yararlanılan bir yöntemdir. Açıklayıcı değişkenlere göre cevap değişkeninin beklenen değerlerinin olasılık olarak elde edildiği sınıflama ve atama işlemi yapmaya yardımcı olan bir regresyon yöntemidir. LR cevap değişkeninin (Y) kategorik olarak, ikili (binary, dichotomous) ve çoklu (multinomial) kategorilerde gözlemlendiği durumlarda açıklayıcı değişkenlerle (x_i , $i = 1, 2, \dots, k$) sebep-sonuç ilişkisini belirlemede yararlanılan bir yöntemdir (Özdamar, 2013).

Logit modeller, genelleştirilmiş doğrusal modelin belirli koşullar altında oluşturulmuş özel durumlarıdır. Bu durumda yapılacak olan çalışmada, eğer bağımsız değişkenlerin bazısı sürekli veya uygun (ilgili) sınıflar içine ayrıştırılamazsa, o zaman log-linear analiz yerine LR kullanılmalıdır. Aynı zamanda eğer değişkenlerin bazısı bağımlı olarak ele alınırsa, o zaman logit model uygundur. Böyle bir durumda 0'la 1 arasında

kalma koşulunu sağlayabilmek için logit modelin uygulanması önerilmektedir (Gujarati, 1995; İnal ve ark, 2006).

Logit model, bağımlı değişkenin tahmini değerlerini olasılık olarak hesaplayarak olasılık kurallarına uygun sınıflama yapma imkanı veren, tablolaştırılmış ya da ham veri setlerini analiz eden bir istatistiksel yöntemdir (Özdamar, 1999; İnal ve ark, 2006).

Logit model, bağımsız değişken değeri sonsuza gittiği zaman, bağımlı değişkenin 1'e asimptot olduğu matematiksel bir fonksiyondur.

$$P_i = E(Y = 1 | X_i) = \alpha + \beta X_i \quad (4.1)$$

$$P_i = E(Y_i = 1 | X_i) = \frac{1}{1 + e^{-(\alpha + \beta X_i)}} \\ = \frac{1}{1 + e^{-Z_i}}$$

Burada:

$$Z_i = \alpha + \beta X_i \text{ 'dir.}$$

P_i : Açıklayıcı değişken (X_i) hakkında bilgi verirken i-nci bireyin belirli bir tercihi yapma olasılığını ifade etmektedir.

$$Z_i = \alpha + \beta X_i$$

$e = 2,71828$ 'dir (Özdamar, 1999 ; İnal ve ark, 2006).

(2) nolu model logit model olarak adlandırılır.

Çiftçilerin kullandıkları danışmanlık desteği kaynakları ve faydalandıkları destekler, sözleşmeli tarıma ilişkin görüşleri, ayçiçeği yetiştirmede etkili olan faktörlerin belirlenmesinde likert ölçekli sorulardan faydalanılmıştır. Likert ölçeklerde ikili, üçlü, dördü, beşli altılı ve yedili seçenekler kullanılmakta ancak beşli ölçek en pratik olanıdır (Köklü, 1995). Çalışma kapsamında çiftçilerden daha rahat cevap alınabilmesi için üçlü likert ölçeğinden yararlanılmıştır (1: Çok önemli, 2: Orta derecede önemli, 3: Az önemli).

Likert ölçekli sorularda değişkenler arası karşılaştırma yapmak ve önem derecelerini belirlemek amacıyla değişkenlere ağırlık verilmiş, bunlar ilgili değişkenlerin yüzdeleri ile çarpılarak skorları elde edilmiş ve en sonunda önem sıraları belirlenmiştir (Yurtlu ve ark., 2010).

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

4.1. Genel Bulgular

4.1.1. Üreticilerle İlgili Demografik Göstergeler

Çalışmanın bu bölümünde ayçiçeği üreticilerinin demografik özelliklerine yer verilmiştir. Seçilen araştırma bölgesinde üreticilerin demografik özellikleri tespit edilerek, mevcut tarımsal desteklerden memnuniyet düzeyini etkileyen faktörler ile sonuçlar arasında bağ oluşturulmak amaçlanmıştır.

Elde edinilen anket sonuçlarında üreticilerin cinsiyet, yaş (yıl), hane nüfusu (kişi), eğitim durumu, hane içerisinde tarımla uğraşan fert sayısı, yetiştiricilerin mesleki deneyimleri ve sosyal güvenceleri ayrıntılı olarak Çizelge 4.1'de gösterilmiştir.

Anket yapılan çiftçilerin %97,02'lik kısmı (98 kişi) erkek, %2,97'lik kısmı (3 kişi) kadındır. En genç üretici 28 yaşında en yaşlı üretici 75 yaşında olup, üreticilerin yaş ortalaması 50 yıl olarak tespit edilmiştir. Üretici hane nüfusu en az 2 kişi, en fazla 8 kişiden oluşmaktadır. Çalışma bölgesindeki ortalama hane büyüklüğü 4 kişidir. Çiftçiler ağırlıklı olarak (%54,45) ilkokul mezunudur.

Araştırma bölgesinde hane içerisinde tarımla uğraşan fert sayısı en az 1 kişi, en fazla 7 kişi olup, ortalama tarımla uğraşan birey sayısı 2 kişidir. Çiftçilerin mesleki deneyimleri incelendiğinde ise tarımsal faaliyetler ile en az 10 yıl, en fazla ise 65 yıldır uğraş verdikleri ve araştırma grubunun mesleki deneyimleri ortalama 33 yıl olduğu bulunmuştur. Çiftçilerin tamamına yakınının (%98) sosyal güvencesi mevcuttur. Sosyal güvencesi olan üreticilerin %76,76'lık kısmının sosyal güvencesi Bağkur, %17,17'lik kısmının sosyal güvencesinin ise SSK'dır. Üreticilerin yalnızca %1,99'lık kısmının sosyal güvencesi olmadığı edinilen bilgiler arasında yer almaktadır.

Çizelge 4.1. Üreticilerin demografik özelliklerinin incelenmesi

		Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	98	97,02
	Kadın	3	2,97
Yaş (yıl)	20-30	3	2,97
	31-40	12	11,88
	41-50	35	34,65
	>51	51	50,50
	Min =28, Max=75, Ort=50, S.Sapma=9,27		
Hane Nüfusu (kişi)	2-3	37	36,63
	4-5	49	48,51
	6-7	14	13,86
	>8	1	0,99
	Min =2, Max=8, Ort=4, S.Sapma=1,33		
Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	4	3,96
	İlkokul	55	54,45
	Ortaokul	25	24,75
	Lise	17	16,83
	Min =3, Max=12, Ort=6, S.Sapma=2,65		
Tarımla Uğraşan Fert Sayısı	1-2	75	74,25
	3-4	22	21,78
	5-6	3	2,97
	>7	1	0,99
	Min =1, Max=7, Ort=2, S.Sapma=1,19		
Mesleki Deneyimleri	10-20	20	19,80
	21-30	28	27,72
	31-40	31	30,69
	41-50	19	18,81
	>51	3	2,97
	Min= 10 Max=65 Ort=33 S.Sapma=11,88		
Sosyal Güvence	Var	99	98,01
	Yok	2	1,99
	Ssk	17	17,17
	Emekli Sandığı	6	6,06
	Bağkur	76	76,76
	Min=1 Max=2 Ort=1,01 S.Sapma=0,14		

4.1.2. İşletme Yapısı İle İlgili Genel Bilgiler

Çalışmanın bu bölümünde Lalapaşa ilçesinde tarımsal faaliyetlerde bulunan üreticilerin arazi yapısı ve mülkiyeti, üretim deseni, hayvan varlığı, üreticilerin tarımsal faaliyet neticesinde bir yıl sonunda elde edilen gelir dağılımı, üreticinin kredi kullanımı ile ilgili bulgular, üreticinin bilinç düzeyi ve eğitimi ile ilgili bulgular ve üreticilerin kayıt sistemi ile ilgili bilgiler e değinilmiştir.

Anket sonucu sahip olunan arazi varlığı ayrıntılı olarak Çizelge 4.2' de gösterilmiştir. Çiftçilerin sahip oldukları mülk arazi miktarları ortalama 196,67 dekar, kira ile işlenen ortalama arazi miktarı 64,85 dekar, ortakçılıkla işlenen ortalama arazi miktarı ise 32,46 dekar olarak bulunmuştur. Çalışma bölgesindeki ortalama parsel sayısı 10,64 olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 4.2. Üreticilerin arazi varlığı dağılımı

No	Arazi	Ortalama (da)	Toplam (da)
1	Mülk	196,67	19667
2	Kiralanan	64,85	3632
3	Ortakçı	32,46	422
4	Kiraya Verilen	-	-
5	Sulanan	46,7	934
6	Kayıt dışı	26,84	510
7	Sulanmayan	229,47	23177
8	Toplam İşlenen	238,7	24109
9	Toplam Parsel	10,64	1075

Lalapaşa ilçesinde yapılan anket sonucu, üreticilerin ürün deseni incelendiğin de çiftçilerin %100'ü mutlaka bir bitkisel üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Üreticilerin ürün desenide Çizelge 4.3'te ayrıntılı olarak verilmiştir.

Çizelge 4.3. Üreticilerin ürün deseni

Ürün	Üretenler		Üretmeyenler	
	Sayı (Adet)	Yüzde (%)	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Ayçiçeği	101	100		
Buğday	97	96,03	3	2,97
Arpa	42	41,58	59	58,41
Mısır	18	17,82	83	82,17
Yonca	5	4,95	96	95,04
Kanola	2	1,98	99	98,01
*101 üretici üzerinden hesaplanılmıştır.				

Anket yapılan çiftçi grubu arasında tarımsal faaliyetler kapsamında bitkisel üretim yapanların yanında üreticilerin %79'u hayvancılık faaliyetleri ile de uğraşmaktadır. Hayvancılık faaliyeti ile uğraşan çiftçilerin sayı ve yüzdeleri Çizelge 4.4'te ayrıntılı olarak verilmiştir.

Çizelge 4.4. Üreticilerin hayvancılık faaliyetleri

	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Hayvancılık yapanlar	80	79,21
Hayvancılık yapmayanlar	21	20,79
Toplam	101	100

Araştırma sonucuna göre, tarımsal faaliyet neticesinde bir yıl sonunda elde edilen gelir dağılımı işletmelerde tarımsal faaliyet neticesinde bir yıl sonunda elde edilen gelir en fazla 10.000-20.000 TL gelir aralığındadır (%38,61). Bunu sırasıyla <10.000 TL (%22,77) ve 20.000-30.000 TL (%21,78) gelir aralıkları takip etmektedir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. Üreticilerin tarımsal faaliyeti ile bir yıl sonunda elde edilen gelir dağılımı

Elde edilen gelir (TL)	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
<10.000	23	22,77
10.000-20.000	39	38,61
20.000-30.000	22	21,78
30.000-40.000	7	6,93
>40.000	10	9,90
*101 üretici üzerinden hesaplanılmıştır.		

Lalapaşa ilçesinde yapılan anket sonucunda elde edilen bilgilere göre tarımsal kredi kullanan 98 kişi (92,07), tarımsal kredi kullanmayan 3 kişi (7,93) sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 79 kişi (78,22) tekrar tarımsal kredi kullanmayı düşünürken ve 22 kişi (21,78) ise gelecek yıllarda tarımsal kredi kullanmayı düşünmemektedir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Tarımsal kredi kullanım bilgileri

	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Kredi Kullananlar	98	92,07
Kredi Kullanmayanlar	3	7,93
Tekrar kullanmayı düşünenler	79	78,22
Tekrar kullanmayı düşünmeyenler	22	21,78
*101 üretici üzerinden hesaplanılmıştır.		

Anket yapılan çiftçi grubu arasında tarımsal faaliyetler kapsamında sözleşmeli üretim yapanlar ve sözleşmeli üretim yapmayanların sayı ve yüzdelikleri çizelge 4.7’de ayrıntılı olarak verilmiştir. 93 kişi (%92,08) sözleşmeli üretim yapmazken, 8 kişi (%7,92) sözleşmeli üretim yapmaktadır.

Çizelge 4.7. Sözleşmeli üretim durumları

	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Sözleşmeli üretim yapanlar	8	7,92
Sözleşmeyi üretim yapmayanlar	93	92,08
Toplam	101	100

Örnekleme sonucu seçilmiş 101 üretici anketi sonucuna göre, işletmelerinde kayıt tutan 32 kişi (%31,68) ve kayıt tutmayan 69 kişi (%68,31) olduğu belirlenmiştir. Kayıt tutan üreticilerin ise fiziki kayıt tutanlar (%3,12) mali kayıt tutanlar (%87,5) ile fiziki ve mali kayıt tutanlar (%9,37) şeklinde oluştuğu belirlenmiştir. Çizelge 4.8’de kayıt sistemi bulguları ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

Çizelge 4.8. Üretici kayıt sistemleri ile ilgili bulgular

	Sayı (Adet)	Yüzde (%)
Kayıt tutanlar	32	31,68
Kayıt tutmayanlar	69	68,32
Toplam	101	100
Fiziki kayıt tutanlar	1	3,12
Mali kayıt tutanlar	28	87,50
Fiziki ve Mali Kayıt tutanlar	3	9,37
Toplam	32	100

4.2. Üreticilerin Desteklerden Memnuniyetlerini Etkileyen Faktörlerin Analizi

Çalışmada çiftçilerin mazot, fark ödemesi, gübre, toprak analizi ve havza bazlı desteklerden memnuniyetleri Lojistik Regresyon (LR) yöntemiyle araştırılmıştır. Modellerin bağımlı değişkenleri için desteklerden memnun olanlar 1, memnun olmayanlar 0 olarak kabul edilmiştir. Bağımlı değişkenlerin açıklamasında kullanılan bağımsız değişkenler ise yaş (yıl), eğitim seviyesi (1: Okur-yazar, 2: İlkokul, 3: Ortaokul, 4: Lise, 5: Üniversite, 6: Lisansüstü), hanede yaşayan fert sayısı, mesleki deneyimi (yıl), toplam işlenen arazi (dekar), toplam parsel sayısı (adet), hayvancılık yapma durumu (1:Yapan, 0:Yapmayan), son bir yılda tarımsal eğitimlere/toplantılara katılma durumu (1:Katılan, 0:Katılmayan), internet kullanma durumu (1:Kullanan, 0:Kullanmayan), son bir yıllık tarımsal faaliyet neticesinde elde edilen gelir (1:<10.000 TL, 2:10.000-20.000 TL, 3:20.000-30.000 TL, 4:30.000-40.000 TL ve 5:>50.000 TL), tarım dışı gelir varlığı (1:Var, 0:Yok), işletmesinde kayıt tutma durumu (1:Tutan, 0:Tutmayan), destekleri yeterli bulma durumu (1:Yeterli bulan, 0:Yeterli bulmayan) olarak belirlenmiştir.

Modelin bağımlı değişkeni mazot desteğinden memnun olma durumu olup (1:Memnun olanlar, 0:Memnun olmayanlar) model genel olarak anlamlı çıkmıştır (X^2 : 50.58, p: 0.0000). Çizelge 4.9 da değişkenler arası ilişki gösterilmiştir.

Çizelge 4.9. Çiftçilerin “Mazot Desteğinden” Memnun Olmalarında Etkili Olan Faktörler

Değişkenler	Katsayı	Standart hata	P değeri	Eğim
Sabit	-412.739	372.151	0.26740	
Yaş (yıl)	0.0769535	0.0987856	0.43598	0.0104514
Eğitim (yıl)	-0.0144539	0.173487	0.93360	-0.00196305
Hane nüfus (kişi)	0.245168	0.25956	0.34489	0.0332975
Hanede Tarımda Çalışan	-0.0721356	0.325853	0.82480	-0.00979709
Deneyim	-0.0701119	0.068376	0.30518	-0.00952224
Toplam İşlenen Arazi	-0.00873138	0.00540902	0.10648	-0.00118585
Toplam Parsel Sayısı(adet)	0.248015	0.142974	0.08280*	0.0336841
Hayvancılık Yapma Durumu	0.767248	0.92489	0.40679	0.120183
Tarımsal Eğitim	-149.791	11.091	0.17684	-0.287449
İnternet Kullanımı	10.659	0.959298	0.26651	0.135769
Gelir Durumu (TL)	-0.313051	0.406287	0.44099	-0.0425171
Tarım Dışı Gelir	124.632	0.748921	0.09608**	0.199513
Kayıt Tutma	-0.220679	0.924799	0.81140	-0.030761
Destekleri Yeterli Bulma	463.903	130.665	0.00038***	0.572025
X^2	50.58[p:0.0000]			
*** : % 1 önem derecesi, ** : % 5 önem derecesi, * : % 10 önem derecesi				

Analiz sonucuna göre mazot desteğinden memnun olma durumu toplam parsel sayısı, tarım dışı gelir varlığı ve destekleri yeterli bulma durumuna göre değişmektedir. Toplam parsel sayısının bir birim artması, çiftçilerin mazot desteğinden memnun olma eğilimleri %3,3 oranında artırmaktadır. Çiftçilerin tarım dışı gelirinin bulunması ile mazot desteğinden memnun olma durumları arasında pozitif yönlü bir ilişki olup, tarımsal gelirlerinin olması durumu, mazot desteğinden memnun olma eğilimini %19,9 oranında artırmaktadır. Çiftçilerin verilen destekleri yeterli bulanların mazot desteğinden memnun olma eğilimleri %57 olarak bulunmuştur (Çizelge 4.9).

Modelin bağımlı değişkeni fark ödemesi desteğinden memnun olma durumu olup (1:Memnun olanlar, 0:Memnun olmayanlar) model genel olarak anlamlı çıkmıştır (X^2 : 57.01, p: 0.0000). Yaş, hanede tarımda çalışan nüfus, gelir durumu ve işletmede kayıt tutma faktörleri fark ödemesi desteğinden memnun olmada etkili faktörler olarak bulunmuştur. Çiftçilerin yaşlarının onar yıl artması fark ödemesi desteğinden memnun olma eğilimini %23 azaltmaktadır. Hanede tarımda çalışan kişi sayısının bir kişi artması fark ödemesi desteğinden memnun olma eğilimini %1,2 artırmaktadır. Gelir seviyesinin bir kademe azalması fark ödemesi desteğinden memnun olma eğilimini %2,3 artırmaktadır. İşletmesinde kayıt tutanların fark ödemesi desteğinden memnun olma eğilimleri %0,3 daha fazla bulunmuştur (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10. Çiftçilerin “Fark Ödemesi Desteğinden” memnun olmalarında etkili olan faktörler

Değişkenler	Katsayı	Standart hata	P değeri	Eğim
Sabit	8.80427	5.18401	0.08944	
Yaş (yıl)	-0.362755	0.148583	0.01463**	-0.0236865
Eğitim (yıl)	-0.502253	0.31711	0.11323	-0.0327951
Hane nüfus (kişi)	0.0611482	0.454794	0.89304	0.00399274
Hanede Tarımda Çalışan	0.196019	0.100009	0.04999**	0.0127993
Deneyim	0.00432027	0.00763679	0.57159	0.000282096
Toplam İlenen Arazi	-0.0901043	0.195167	0.64431	-0.00588345
Toplam Parsel Sayısı(adet)	0.811934	1.08224	0.45311	0.0649965
Hayvancılık Yapma Durumu	-1.88871	1.42564	0.18523	-0.240981
Tarımsal Eğitim	1.27593	1.12038	0.25477	0.0772908
İnternet Kullanımı	0.432848	0.547306	0.42902	0.0282633
Gelir Durumu (TL)	2.49189	1.04939	0.01757**	-0.0236865
Tarım Dışı Gelir	1.6681	1.34856	0.21611	-0.0327951
Kayıt Tutma	4.24889	1.21265	0.00046***	0.00399274
Destekler Yeterli mi Durumu	0.125532	0.240314	0.60142	0.0127993
X^2	57.01 [0.0000]			
*** : % 1 önem derecesi, ** : % 5 önem derecesi, * : % 10 önem derecesi				

Modelin bağımlı değişkeni gübre desteğinden memnun olma durumu olup (1:Memnun olanlar, 0:Memnun olmayanlar) model genel olarak anlamlı çıkmıştır (X^2 : 49,29, p: 0.0000). Hayvancılık yapma, tarımsal eğitime katılma, internet kullanma, tarım dışı gelir olması ve destekleri yeterli bulma faktörleri gübre desteğinden memnun olmada etkili faktörler olarak bulunmuştur. Hayvancılık yapanlar yapmayanlara göre %27 daha fazla gübre desteğinden memnun olma eğilimindedirler. Tarımsal eğitime katılanlar katılmayanlara göre gübre desteğinden %54 daha az memnun olma eğilimindedirler. Tarımsal bilgeye ulaşmada internet kullananların gübre desteğinden memnun olma eğilimi %21 daha fazladır. Tarım dışı geliri olmayanlar gübre desteğinden %0,8 daha fazla memnun olma eğilimindedirler. Tarımsal desteklerini genel olarak yeterli bulmayanlar, gübre desteğinden memnundurlar (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Çiftçilerin “Gübre Desteğinden” memnun olmalarında etkili olan faktörler

Değişkenler	Katsayı	Standart hata	P değeri	Eğim
Sabit	-1.34694	3.49877	0.70026	
Yaş (yıl)	-0.0668528	0.100227	0.50476	-0.00833544
Eğitim (yıl)	0.133886	0.191056	0.48345	0.0166934
Hane nüfus (kişi)	-0.0581814	0.261795	0.82413	-0.00725425
Hanede Tarımda Çalışan	-0.155417	0.343557	0.65100	-0.0193779
Toplam İşlenen Arazi	-0.00771574	0.00570084	0.17592	-0.000962024
Toplam Parsel Sayısı(adet)	0.194151	0.151095	0.19881	0.0242073
Hayvancılık Yapma Durumu	1.65338	0.924299	0.07365*	0.278665
Tarımsal Eğitim	-2.65444	1.23307	0.03134**	-0.541081
İnternet Kullanımı	1.87022	0.991792	0.05934*	0.211002
Gelir Durumu (TL)	-0.223001	0.459851	0.62772	-0.0278045
Tarım Dışı Gelir	2.50153	0.886084	0.00476***	-0.00833544
Kayıt Tutma	-0.0875539	0.8976	0.92230	0.0166934
Destekler Yeterli mi Durumu	3.89571	1.10513	0.00042***	-0.00725425
X^2	49.29[0.0000]			
*** : % 1 önem derecesi, ** : % 5 önem derecesi, * : % 10 önem derecesi				

Modelin bağımlı değişkeni toprak analizi desteğinden memnun olma durumu olup (1:Memnun olanlar, 0:Memnun olmayanlar) model genel olarak anlamlı çıkmıştır (X^2 : 63,56, p: 0.0000). Hanede tarımda çalışan sayısı, tarımsal eğitime katılma ve gelir faktörleri toprak analizi desteğinden memnun olmada etkili faktörler olarak bulunmuştur. Hanede tarımda çalışan kişi sayısının bir kişi artması toprak analizi desteğinden memnun

olma eğilimini %0,7 oranında artırmaktadır. Tarımsal eğitime katılanlar destekten %45 daha fazla memnun olma eğilimindedirler. Gelir seviyesinin bir kademe artması toprak analizi desteğinden memnun olma eğilimini %1 oranında artırmaktadır (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12. Çiftçilerin “Toprak Analizi Desteğinden” memnun olmalarında etkili olan faktörler

Değişkenler	Katsayı	Standart hata	P değeri	Eğim
Sabit	-17.0676	8.75596	0.05126	
Yaş (yıl)	0.173301	0.163929	0.29043	0.000773403
Eğitim (yıl)	0.214362	0.328838	0.51448	0.000956652
Hane nüfus (kişi)	-0.0523348	0.789432	0.94714	-0.000233559
Hanede Tarımda Çalışan Nüfus (kişi)	1.64221	0.951114	0.08424*	0.00732882
Deneyim	-0.197245	0.158678	0.21385	-0.000880261
Toplam İşlenen Arazi	0.0123194	0.0105388	0.24242	5.49788e-05
Toplam Parsel Sayısı(adet)	-0.264746	0.278942	0.34256	-0.00118151
Hayvancılık Yapma Durumu	-3.04261	2.33706	0.19295	-0.0453563
Tarımsal Eğitim	5.67046	2.89912	0.05047*	0.451837
İnternet Kullanımı	0.514676	1.32557	0.69782	0.00246037
Gelir Durumu (TL)	2.42596	1.17095	0.03829**	0.0108265
Tarım Dışı Gelir	-1.09409	1.68448	0.51601	-0.00644887
Kayıt Tutma	2.91795	2.21986	0.18869	0.000773403
Desteklerin Yeterliliği	1.87386	1.99157	0.34676	0.000956652
X ²	63.56[0.0000]			
*** : % 1 önem derecesi, ** : % 5 önem derecesi, * : % 10 önem derecesi				

Modelin bağımlı değişkeni havza bazlı destekten memnun olma durumu olup (1:Memnun olanlar, 0:Memnun olmayanlar) model genel olarak anlamlı çıkmıştır (X²:49,09, p: 0.0000). Tarımsal bilgiye ulaşmada internetten faydalanma ve destekleri yeterli görme faktörleri havza bazlı destekten memnun olmada etkili faktörler olarak bulunmuştur. Tarımsal bilgiye ulaşmada internet kullananların havza bazlı destekten memnun olma eğilimleri %34 daha fazla bulunmuştur. Tarımsal desteklerini genel olarak yeterli bulmayanlar, havza bazlı destekten %8,7 daha fazla memnun olma eğilimindedirler (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. Çiftçilerin “Havza Bazlı Destekten” memnun olmalarında etkili olan faktörler

Değişkenler	Katsayı	Standart hata	P değeri	Eğim
Sabit	2.56161	2.99972	0.39313	
Yaş (yıl)	-0.133182	0.0854193	0.11896	-0.0325005
Eğitim (yıl)	0.0276799	0.136794	0.83965	0.00675475
Hane nüfus (kişi)	-0.35708	0.243065	0.14181	-0.0871387
Hanede Tarımda Çalışan	0.455993	0.326856	0.16299	0.111276
Deneyim	0.0539338	0.0648801	0.40581	0.0131615
Toplam İlenen Arazi	-0.00258186	0.00491611	0.59946	-0.000630053
Toplam Parsel Sayısı(adet)	0.030874	0.118854	0.79505	0.0075342
Hayvancılık Yapma Durumu	0.603062	0.801433	0.45176	0.148965
Tarımsal Eğitim	-2.03564	1.27112	0.10928	-0.442804
İnternet Kullanımı	1.53712	0.777924	0.04816**	0.348223
Gelir Durumu (TL)	0.266016	0.386859	0.49169	0.0649162
Tarım Dışı Gelir	1.08118	0.677448	0.11050	-0.0325005
Kayıt Tutma	-0.0624735	0.752539	0.93384	0.00675475
Destekler Yeterli mi Durumu	2.27113	0.704258	0.00126***	-0.0871387
X ²	49.09[0.0000]			
*** : % 1 önem derecesi, ** : % 5 önem derecesi, * : % 10 önem derecesi				

4.3. Üreticilerin Desteklere Verdikleri Önem Dereceleri

Çalışmada danışmanlık hizmeti alan çiftçilerin hangi kaynaklardan danışmanlık desteği aldıkları araştırılmıştır. Danışmanlık desteği alan çiftçiler en çok “danışmanlık firmaları”ndan hizmet almaktadır. Danışmanlık hizmeti kaynaklarını sırasıyla “bireysel tarım danışmanları”, “ilaç bayileri”, “tarım il/ilçe müdürlüğü elemanları” ve “sözleşme yapılan firma danışmanları” takip etmektedir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14. Çiftçilerin danışmanlık desteği kaynakları

Kaynaklar	Her zaman	Bazen	Neredeyse Hiç	Skor	Sıralama
	1	2	3		
Tarımsal danışmanlık şirketi	60	10	30	170	1
Bireysel tarım danışmanları	16,66	66,68	16,66	200	2
Sözleşme yapılan firma danışmanları	16,66	16,66	66,68	250,02	5
İlaç bayi	66,66	83,34	0	233,34	3
Tarım il/ilçe müdürlüğü elemanları	0	50	50	250	4

Araştırmada danışmanlık hizmeti alanların aldıkları hizmetlerin neler olduğuna yer verilmiştir. Buna göre danışmanlık desteği alanlar en fazla tarımsal “desteklemeler”e ilişkin hizmet almaktadır. Bunu sırasıyla “pazarlama”, “ilaçlama” ve “gübreleme” konuları takip etmektedir (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15. Danışmanlık desteği alanların faydalandıkları danışmanlık hizmetleri

	Her zaman	Bazen	Nerdeyse hiç		
Alınan Danışmanlık Hizmetleri	1	2	3	Skor	Sıralama
Tarımsal desteklemeler	100	0	0	100	1
Pazarlama	0	85,71	14,29	214,29	2
İlaçlama	33,33	0	66,67	233,34	3
Gübreleme	0	33,33	67,67	269,67	4

Çalışma kapsamında sözleşmeli tarım yapan çiftçilerin sözleşmeli tarımın avantajları hakkındaki görüşleri ele alınmıştır. Sözleşmeli tarım yapanlara göre sözleşmeli tarımın en önemli avantajı “karar verme kolaylığı”dır. Bunu sırasıyla “girdi desteği”, “pazarlama kolaylığı” ve “kalite güvencesi” izlemektedir (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16. Çiftçilere göre sözleşmeli tarımın avantajları

		Orta derecede önemli			
	Çok önemli		Az önemli		
Avantajlar	1	2	3	Skor	Sıralama
Karar verme kolaylığı	50,00	25,00	25,00	175	1
Girdi desteği	33,33	50,00	16,67	183,34	2
Kalite güvencesi	0,00	40,00	60,00	260	4
Pazarlama kolaylığı	40,00	20,00	40,00	200	3

Benzer şekilde sözleşmeli üretim yapanlara sözleşmeli üretimin dezavantajları da sorulmuştur. Buna göre sözleşmeli üretimin en önemli dezavantajının “fiyat düşüklüğü” bulunmuştur. Bunu sırasıyla “sözleşme şartlarına hakim olamamak”, “firma güvensizliği” ve “yeterli destek sağlamaması” takip etmektedir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Çiftçilere göre sözleşmeli tarımın dezavantajları

	Çok önemli	Orta derecede önemli	Az önemli		
Dezavantajlar	1	2	3	Skor	Sıralama
Fiyat düşüklüğü	62,65	20,48	16,87	154,22	1

Sözleşme şartlarına hakim olamamak	30,18	52,83	16,99	186,81	2
Firma güvensizliği	20,73	3,65	75,62	254,89	3
Yeterli destek sağlamaması	8,16	28,57	63,27	255,11	4

Çalışmada çiftçilere ayçiçeği yetiştirmelerinde etkili olan faktörler sorulmuştur. Buna göre “iklim ve arazi şartlarının uygunluğu” en önemli faktördür. Ayçiçeği yetiştirmede etkili olan diğer faktörler sırasıyla “alışkanlıklar”, “satış garantisi” ve “desteklemeler”dir (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18. Ayçiçeği yetiştirmede etkili olan faktörler

	Çok önemli	Orta derecede önemli	Az önemli		
Kriter	1	2	3	Skor	Sıralama
Alışkanlıklar	30,85	54,25	14,90	184,05	2
Desteklemeler	2,73	24,65	72,62	269,89	4
Satış garantisi	7,69	23,08	69,23	261,54	3
İklim ve arazi uygunluğu	76,74	19,78	3,48	126,74	1

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada günümüzde uygulanan mevcut tarımsal desteklemeler kapsamında ayçiçeği üreticilerinin memnun olma durumlarını etkileyen faktörlerin analizi yapılmıştır. Üreticilerin dekara 7,9 TL olarak aldığı mazot desteğinden memnuniyet durumunu etkileyen faktörler belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, toplam parsel sayısı, üreticinin tarım dışı gelirinin varlığı ve üreticilerin verilen desteklerden memnuniyet durumu mazot desteğinden memnuniyeti pozitif yönde etkilemektedir.

Ayçiçeği üreticilerine kg başına 30 krş. olarak verilen fark ödeme desteğinden memnuniyeti etkileyen faktörler incelendiğinde yaş ve tarım dışı gelirin varlığı negatif olarak, ailede tarımda çalışan kişi sayısı ve işletmede kayıt tutma durumu pozitif olarak etkilemektedir.

Ayçiçeği üreticilerine dekara 8,25 TL olarak verilen gübre desteğinden memnuniyet durumunu etkileyen faktörlerden tarımsal eğitime katılma, tarım dışı gelirin varlığı ve tarımsal desteklerden memnuniyet durumu negatif, tarımsal bilgiye ulaşmada internet kullanımı, hayvancılık yapma durumu pozitif olarak etkilemektedir.

Edirne İli Lalapaşa İlçesinde üreticilerin toprak analizi desteğinden memnuniyet durumunu etkileyen faktörler incelendiğinde, hanede tarımda çalışan sayısı, tarımsal eğitime katılma ve gelir faktörleri toprak analizi desteğinden memnun olmada pozitif yönde etkili faktörler olarak bulunmuştur.

Üreticilerin havza bazlı desteklerden memnuniyet durumlarını etkileyen faktörlerin analizi yapıldığında internet kullanımı pozitif yönde genel desteklerin yeterliliği durumu ise negatif yönde etkileyen faktör olarak tespit edilmiştir. Diğer taraftan danışmanlık desteği alan işletmeler danışmanlık hizmetlerinde danışmanlık firmalarını birinci sırada tercih etmektedir. Bu üreticiler en fazla tarımsal desteklemeler konusunda hizmet almaktadır. Üreticilerin sözleşmeli yetiştiricilikle ilgili gördüğü en önemli avantaj girdi desteği, en dezavantajlı gördüğü husus ise fiyatların düşüklüğüdür.

Yapılan analizler neticesinde toplam parsel sayısı, tarım dışı gelir varlığı, tarımsal destekleri yeterli bulma, yaş, tarımda çalışan hane nüfusu, gelir, işletmede kayıt tutma, hayvancılık yapma, tarımsal eğitime katılma ve tarımsal bilgiye ulaşmada internet kullanma faktörleri verilen desteklerden memnuniyeti etkilemektedir. Bu bağlamda parsel sayısı az olanların ve tarım dışında geliri olmayanların mazot desteğinden memnun olmamaları; yaşlı çiftçilerin, tarımda çalışan kişilerin az olduğu hanelerin ve geliri az

olanların fark ödemesi desteğinden memnun olmamaları; hayvancılık yapmayanların, tarımsal eğitimlere katılanların, internet kullanmayanların ve tarım dışı geliri olmayanların gübre desteğinden memnun olmamaları ayrıca ele alınmalıdır. Benzer şekilde toprak analizi ve havza bazlı desteklerden memnun olmayanların da memnun olmama sebepleri ayrı bir çalışma ile ortaya konulmalıdır.

Araştırma sonuçları kısaca özetlenecek olursa ayçiçeği üretiminin önemli olduğu Trakya Bölgesi, Edirne İli, Lalapaşa ilçesinde üreticilerin mevcut desteklere bakış açısını olumlu yönde değerlendirmek mümkün değildir. Nitekim Türkiye’de bitkisel yağ üretim açığını kapatma temel amacına dönük uygulanan politika araçları üretici tarafından tam olarak anlaşılamamıştır. Anket yapılan çiftçi grubundan tamamının ayçiçeği üretimi, %96,03 kısmının ikinci ürün olarak buğday üretimi yaptığı yetiştiricilerin bitkisel üretim deseninde bu iki ürün dışında başka bir üretim ile yoğun olarak uğraşmadığı ve klasik üretime devam ettiği tespit edilmiştir. Üreticiler geleneksel bir şekilde sürdürdüğü ayçiçeği üretimi kapsamında verilen destekleri doğrudan eline geçen para ve diğer gelir kaynaklarına sağlanan katkı olarak algılamaktadır. Üretimlerini gerçekleştirirken %92,07’lik üretici yüzdesinin büyük bir kısmının tarımsal üretim faaliyetlerini kredi kullanarak geleneksel üretimi devam ettirmek için yaptığı alınan cevaplar arasındadır. Çiftçi grubunun gelecekte de üretimlerinin devamı için kredi kullanmayı düşündükleri tespit edilmiştir. Ayrıca üreticilerin mevcut desteklere bakış açısının değiştirilmesi ve mevcut alandan üretimlerinin artırılması konusunda bilgiler verilmesi gerekliliği sonucuna varılmıştır. Belirlenen çiftçi grubunun işletmelerinde önem arz eden kayıt sistemini tutmadıkları, edinilen bilgiler arasında yer almaktadır. Üretici grubu içerisinde işletme bilgilerini düzenleyen kayıt sistemini sadece %31,68’lik kısmı kayıt altına almaktadır.

Ayrıca planlı bir üretim modeli olan sözleşmeli yetiştiricilik modeli de bölgede etkin bir şekilde uygulanamadığı, yetiştiricilik yapan üretici grubunun %92,08’lik kısmının sözleşmeli üretim yapmadığı üretici ifadelerinden çıkarılabilmektedir. Yetiştiricilerin daha verimli üretim sağlayabilmesi ve ürünün pazarlanma garantisinin kolaylığının öneminin vurgulanması için sözleşmeli üretimin faydaları hakkında bilgilendirme ve özendirme çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği farkedilmiştir. Dolayısıyla desteklerin ek gelir kaynağı değil direk arzı artıracak şekilde yeniden düzenlenmesi ve üreticilerin gerek tarım teşkilatı gerekse sözleşmeli yetiştiricilik yapan firmalarla işbirliği içinde ülke açığında çok fazla olan yağ bitkilerinde üretim artışı algısını artıracak yönelik faaliyetler yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Abay C., Olhan E., Uysal Y., Yavuz F., ve Türkekul B. 2005. Türkiye’de Tarım Politikalarında Değişim, TMMOB Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası, VI. Teknik Kongre, 3–7 Ocak 2005, Ankara
- Akder H., 2003. Türkiye Tarım Politikasında Destekleme Reformu, ASO MEDYA, Aralık sayısı, s 46-68.
- Aktaş E., 2004. Destekleme ve Teknoloji Politikalarının Çukurova Bölgesinde Mısır Tarımı Üzerine Etkisi. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Anonim, 2000. Tarımsal Politikalar ve Yapısal Düzenlemeler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara
- Anonim, 2015. Ayçiçek Raporu, T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü. 2016 Şubat, Ankara
- Anonim, 2016a. Lalapaşa Kaymakamlığı. <http://www.lalapasa.gov.tr/>, (Erişim Tarihi:10.08.2016).
- Anonim, 2016b. Edirne’de bulunan sınır kapıları. <https://tr.wikipedia.org>, (Erişim Tarihi: 10.08.2016).
- Anonim, 2016c. <http://www.trakyanet.com/istatistikler/nufus/edirne-belde-ve-koy-nufuslari.html>, (Erişim tarihi: 10.08.2016).
- Arısoy H., Gül U., 2011. Avrupa Birliği ve Türkiye’de Tarım Sektörüne Yapılan Direkt Ödemelerin Karşılaştırılması, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 8(2): 85-92.
- Aysu A., 2001. 2002 Yılı Tarım Bütçesi, Desteklemeler ve Gerçekler, [www sendika.org](http://www.sendika.org) (Erişim Tarihi: 11.08.2009).
- Chite R.M., 2014. The 2014 Farm Bill (P.L. 113-79): Summary and Side-by-Side. Congressional Research Service.7-5700. USA.
- Erdem B., 2012. Trakya Bölgesinde Buğday, Ayçiçeği ve Çeltiğin Üretim ve Pazarlama Sorunlarının Analizi, Doktora Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Gaytancıoğlu O., 2009. Türkiye ve Dünyada Tarımsal Destekleme Politikası, İstanbul

- Ticaret Odası Yayınları, 2009-14, İstanbul.
- Göçmez U., 2014. Türkiye'de Son 10 Yılda Uygulanan Tarım Politikaları ve Yaşanan Ekonomik Gelişmeler Çerçevesinde Yağlık Ayçiçeği Üretici Gelirlerindeki Değişimler, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- GTHB, 2008. Ayçiçeği Raporu, Türkiye'nin AB'ye Uyum Sürecinde Olası Gelişmelerin Önemli Tarım Ürünleri Üzerine Ekonomik Etkilerinin Analizi, TÜBİTAK Proje Raporu (Yayınlanmamış), Ankara, Türkiye.
- GTHB, 2013. 2012 Yılı Ayçiçeği Raporu. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Ürün Raporu, Ocak 2013, Ankara.
- GTHB, 2015a. 2014 Yılı Ayçiçeği Raporu. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- GTHB, 2015b. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Edirne İl Müdürlüğünden Alınan Veriler, Edirne.
- GTHB, 2016. <http://www.tarim.gov.tr/Konular/Tarimsal-Destekler/Fark-Odemesi-Destekleri>, (Erişim: 20.03.2016).
- Gujarati D.N., 1995. Basic Econometrics, McGraw –Hill Inc., Int. Eds. 3. ed., New York.
- Gülse B.S., Karkacier O., 2005. Orta Karadeniz Bölgesinde Üreticilerin Ayçiçeği Yetiştiriciliğine Bakışları, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat fakültesi Dergisi, 22(2), 41-50. Tokat.
- Güney O.İ., 2006. Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikaları ve Tarımsal Destekleme Sistemlerinde Yaşanılan Yeni Gelişmeler, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- İnal M. E., Topuz D. ve Uçan O., 2006. Doğrusal Olasılık ve Logit Modelleri ile Parametre Tahmini, Sosyo Ekonomi, 2006-2 / 060106, Temmuz-Aralık.
- İnce A.T., 2007. Türkiye'de Tarımsal Destekleme Politikalarının Analizi, Adana.
- Kaya T., Sezgin A., Külekçi M., Kumbasaroğlu H., 2010. Dünyada ve Türkiye'de Ayçiçeği Üretimi ve Dış Ticaretindeki Gelişmeler, Alinteri Dergisi, 18(B) 28-33. Erzurum.

- Koç B.,1998. Türkiye'nin Yağlı Tohumlar Üretimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Köklü N., 1995. Tutumların ölçülmesi ve likert tipi ölçeklerde kullanılan seçenekler. (Erişim tarihi :10.08.20116) <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/486/5698.pdf>
- Miran B., 2010. Temel İstatistik, Ege Üniversitesi Basımevi, s:147., Bornova, İzmir.
- Onurlubaş E.H., Kızılaslan H., 2007. Türkiye’de Bilimsel Yağ sanayindeki Gelişmeler ve Geleceğe Yönelik Beklentiler, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Yayınları (TEAE), ISBN:978-975-407-228-0, Yayın No:157, Ankara.
- Ören M.N., 1994. Türkiye’de Tarımsal Destekleme Politikası Uygulamaları, Bu Uygulamalar Sonucu Ortaya Çıkan Üretici ve Tüketici Transferleri ve Bunun Çukurova Tarımına Etkileri. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Özdamar K., 2013, Paket Programları İle İstatistiksel Veri Analizi, Cilt 1. (9. Baskı). Nisan Kitabevi, Eskişehir
- Özkaya T., 2001. Türkiye ve Avrupa Birliği’nde Tarım Sektörüne Yönelik Desteklemeler, Ankara.
- Özüdoğru T., 2010. AB ve ABD’de Pamuğa Verilen Desteklerin Türkiye İle Karşılaştırılması. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, TEAE Bakış. Sayı:8, Nüsha:12, Ankara.
- Özüdoğru T., Uçum İ., 2011. Tarımsal Desteklerin Bitkisel Ürün Maliyetlerine Etkisi. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü. TEPGE Bakış, ISSN: 1303–8346, Nüsha: 4, Ankara.
- Şahinöz A., Çağatay T., ve Teoman Ö., 2007. Türkiye’de Tarımsal Destekleme Politikası Aracı Olarak Fark Ödemesi Sisteminin Uygulanabilirliğinin Tartışılması Ve Sistemin İksitadi Analizi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Yayınları, Yayın No:155, Ankara.
- Selmanov D., 2010. Tahıl Ve Yağlı Tohumlarının Fiyatlarının Belirlenmesi ve Fiyat Değişimlerinin Tahmin Edilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Semerci A., 2012, Productivity Analysis of Sunflower Production in Turkey, Pakistan Journal of Agriculture, vol 49 (4) 577-582, Pakistan.

- Semerci A., Özer S., 2011. Türkiye’de Ayçiçeği Ekim Alanı, Üretim Miktarı ve Verim Değerinde Olası Değişimler. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 8(3). Tekirdağ.
- Tanışık M.S., 2001. Tarımda Doğrudan Gelir Desteği ve Türkiye’de Uygulanabilirliğinin Çeşitli Kesimler Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Top Taşkaya B., Uçum İ., 2012. Türkiye’de Bitkisel Yağ Açığı. Tepge Bakiş, Sayı:14, Nüsha:2, Ankara.
- Top Taşkaya B., Uçum, İ., 2013. Ayçiçeği Durum ve Tahmin 2012/2013. TEPGE Yayınları, Yayın No: 223. Ankara.
- TUIK, 2011. Türkiye İstatistik Kurumu Temel İstatistikler, (Erişim tarihi 10.08.2016) <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.
- TUIK, 2015. Türkiye İstatistik Kurumu Temel İstatistikler, (Erişim tarihi 10.08.2016) <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.
- TUIK, 2016. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, (Erişim: 20.03.2016)
- USDA, 2014. Ayçiçeği Desteklemeleri, (Erişim tarihi: 10.08.2016). www.fas.usda.gov .
- USDA, 2015. Ayçiçeği Desteklemeleri. (Erişim tarihi: 10.08.2016). <http://www.fas.usda.gov/search/PSD>.
- Yavuz F., Güneş H., Yılmaz H., 2004. Tarımsal Girdi ve Destekler Komisyonu ,Ankara.
- Yeni Ö., Dölekoğlu R., 2005. Tarımsal Destekleme Politikalarında Süreçler ve Üretici Transferleri.
- Yıldız Y., 2006. Türkiye ve Avrupa Birliğinde Tarıma Yönelik Destekleme Politikaları ve Bu Politikaların Karşılaştırılması, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana
- Yılmaz F., 2000. Dünyadaki ve Türkiyedeki Destekleme Politikaları. Ankara
- Yurtlu Y.B., Ekmekçi K., Gölbaşı M., Yeşiloğlu E., 2010. Safer Agriculture for Employees in Rural. Tarım Makineleri Bilimi Dergisi, 6 (1): 1-4.

EKLERİ

EK 1. Ayçiçeği Üreticilerinin Mevcut Tarımsal Desteklerden Memnuniyet Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Edirne İli Lalapaşa İlçesi Örneği Anket Formu

“AYÇİÇEĞİ ÜRETİCİLERİNİN MEVCUT TARIMSAL DESTEKLERDEN MEMNUNİYET DÜZEYİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ: EDİRNE İLİ LALAPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ”
ANKET FORMU

Anket No :

Tarih :

İl/ İlçe/ Köy :

Üreticinin Adı :

I. GENEL BİLGİLER

1. Kaç Yaşındasınız?(Yıl olarak yazınız Örneğin: 55 yaşındayım.)

..... yaşındayım

() 20-30 () 30-40 () 40-50 () 50-.....

2. Cinsiyet?

() Erkek () Kadın

3. Medeni Durum?

() Evli () Bekar () Eşi vefat etmiş () Eşinden ayrılmış

4. Eğitim durumunuz nedir?(Yıl olarak yazınız Örneğin: 5 yıl)

.....

() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yükseköğretim

5. Aileniz kaç kişiden oluşuyor?.....kişi

6. Kaç kişi tarımda çalışıyor?.....kişi

7. Kaç yıldır tarımla uğraşıyorsunuz?.....yıl

8. Sosyal güvenceniz var mı?

() Evet () Hayır

9. Varsa hangisi?

() SSK () Emekli sandığı () Bağkur ()

Diğer.....

10. İşletme ile ilgili genel bilgiler?

Arazi	Büyüklik (da)
(10.1) Mülk Arazi	
(10.2) Kiralanan Arazi	

(10.3) Ortakçılıkla işlenen arazi	
(10.4) Kiraya verilen arazi	
(10.5) Sulanan arazi	
(10.6) Kayıt dışı arazi	
(10.7) Sulanmayan arazi	
(10.8) Toplam işlenen arazi	
(10.9) Toplam parsel sayısı (adet)	

11. Üretim deseni? (Tablo)

Ürün	Üretim Alanı (da)
(11.1)	(11.1.1)
(11.2)	(11.2.1)
(11.3)	(11.3.1)
(11.4)	(11.4.1)
(11.5)	(11.5.1)

12. Hayvancılık yapıyor musunuz?

() Evet () Hayır

13. Yapıyorsanız; Hayvan varlığınız nedir?

Hayvan Türü	Normal Hayvan Sayısı (baş)
(13.1)	(13.1.1)
(13.2)	(13.2.1)
(13.3)	(13.3.1)
(13.4)	(13.4.1)
(13.5)	(13.5.1)
(13.6)	(13.6.1)
TOPLAM	

14. Son bir yılda tarımla ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?

() Evet () Hayır

15. Aldıysanız eğitimin ismi/isimleri nelerdir?

16. Son bir yılda tarımla ilgili herhangi bir bilimsel toplantıya katıldınız mı?

() Evet () Hayır

17. Katıldığınız hangi toplantı/toplantılar?

.....

18. Üniversite, tarım il ve ilçe müdürlüklerini ve özel sektördeki uzmanlarla görüşme sıklığınız nedir?

() En az ayda 1 kez

() 3 ayda 1 kez

() 6 ayda bir kez

() Yılda bir kez

() Hiç görüşmem

() Diğer.....

19. Mesleğiniz ile ilgili herhangi bir dergi, gazete v.s. gibi bir yayına abonemi siziz?

() Evet () Hayır

20. Evet ise; hangi yayına abonelikleriniz mevcuttur?

.....

21. Gazete okur musunuz?

() Evet () Hayır

22. Televizyonda tarım programlarını izler misiniz?

() Evet () Hayır

23. Tarımsal bilgiye ulaşmak amacıyla internet kullanır mısınız?

() Evet () Hayır

II. GELİR VE KREDİ KULLANIM DURUMU

24. Tarımsal faaliyetler neticesin de 1 yıllık elde ettiğiniz gelir ne kadardır?

() <10.000 () 10.000-20.000 () 20.000-30.000 () 30.000-40.000 () >50.000

-1 yıllık gelirinizin üretim dallarına göre değer ve oranları nelerdir?

Üretim Dalı	Değer (TL/Yıl)	Oran (%)
Tarla Bitkileri Üretiminden		%
Sebzecilikten		%
Meyvecilikten		%
Hayvancılıktan		%
Zeytincilikten		%
TOPLAM		%100

25. Tarım dışı geliriniz var mı?

() Evet () Hayır

26. Varsa nereden?.....

27. Tarım dışı geliriniz aylık ortalama, ne kadar?

() > 500 () 500-1000 () 1000-2000 () 2000-5000 () 5000 >

28. Geçmişte tarımsal amaçlı kredi kullandınız mı?

() Evet () Hayır

29. Kullandıysanız veya kullanıyorsanız hangi kaynaklardan?

() Tarım-Kredi Koop.

() Banka

() Akraba-Tanıdık

() Özel Firma

() Uluslararası fon kaynakları

() Devlet destekli hibe programları

() Diğer

30. Gelecekte kullanmayı düşünüyor musunuz?

() Evet () Hayır

III. POLİTİKA VE DESTEKLEMELER

31. Bakanlığın herhangi bir kayıt sistemine kayıtlı mısınız?

() Evet () Hayır

32. Hangi kayıt sistemleri

33. İşletmenizde kendiniz kayıt tutuyor musunuz?

() Evet () Hayır

34. Ne tür kayıtlar tutuyorsunuz?

() Fiziki kayıtlar

() Mali kayıtlar

() Diğer.....

35. Ayçiçeği üretim kararınızı etkileyen faktörler neler? (öncelik sırasına göre ilk üçünü işaretleyiniz, **1 çok önemli, 2 orta derece önemli, 3 az derecede önemli**)

() Alışkanlıklar

() Desteklemeler

() Satış Garantisi (Pazar Kolaylığı)

() İklim ve arazi yapısı

() Sözleşmeli Yetiştiricilik

() Diğer.....

36. Sözleşmeli Üretim yapıyor musunuz?

() Evet () Hayır

37. Sizce, Sözleşmeli üretimin avantajları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk üçünü işaretleyiniz, **1 çok önemli, 2 orata derece önemli, 3 az derecede önemli**)

- ☐ Danışmanlık desteği,
- ☐ Girdi desteği,
- ☐ Kalite güvencesi,
- ☐ Pazarlama kolaylığı,
- ☐ Karar verme kolaylığı
- ☐ Diğer

38. Sizce, Sözleşmeli üretimin dezavantajları nelerdir? (öncelik sırasına göre ilk üçünü işaretleyiniz, **1 çok önemli, 2 orata derece önemli, 3 az derecede önemli**)

- ☐ Fiyat düşüklüğü,
- ☐ Sözleşme şartlarına hakim olmamak,
- ☐ Firma güvensizliği,
- ☐ Yeterli destek sağlanamaması
- ☐ Diğer

39. Mazot desteğinden faydalaniyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

40. Faydalaniyorsanız bu destek üretim kararınızı ne yönde etkiliyor?

- ☐ Etkilemiyor
- ☐ Olumlu etkiliyor/Tesvik ediyor
- ☐ Olumsuz etki yapıyor
- ☐ Diğer.....

41. Mazot, desteğinden memnun musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

42. Hayır ise neden memnun değilsiniz?

.....

43. Faydalanmıyorsanız neden mazot desteği almıyorsunuz?

- ☐ Konu hakkında yeterli bilgim yok,
- ☐ Bürokratik engeller,
- ☐ Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Değilim,
- ☐ Gerek duymuyorum
- ☐ Diğer

44. Fark ödemesi desteği alıyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

45. Faydalaniyorsanız fark ödemesi desteğinden memnun musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

46. Faydalanmıyorsanız, fark ödemesi desteği neden almıyorsunuz?

- ☐ Konu hakkında yeterli bilgim yok,
☐ Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Değilim,
☐ İşletmem küçük,
☐ Bürokratik engeller,
☐ Fark ödemesi desteğine ilişkin esas ürünleri üretmiyorum,
☐ Gerek duymuyorum
☐ Diğer

47. Gübre desteğinden faydalaniyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

48. Faydalanıyorsanız bu destek üretim kararınızı ne yönde etkiliyor?

- ☐ Etkilemiyor
☐ Olumlu etkiliyor/Tespvik ediyor
☐ Olumsuz etki yapıyor
☐ Diğer.....

49. Gübre desteğinden memnun musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

50. Hayır ise neden memnun değilsiniz?

51. Faydalanmıyorsanız gübre desteği neden almıyorsunuz?

- ☐ Konu hakkında yeterli bilgim yok,
☐ Bürokratik engeller,
☐ Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Değilim,
☐ Böyle bir destekten haberim yok,
☐ Gerek duymuyorum
☐ Diğer

52. Çiftlik muhasebe ve veri ağı desteği alıyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

53. Evet ise Çiftlik Muhasebe ve Veri Ağı desteği nedir?

54. Peki, bu konuda bilginiz var mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

55. Danışmanlık desteği alıyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır

56. Evet ise; Danışmanlık desteğini kimlerden alıyorsunuz? (öncelik sırasına göre ilk üçünü işaretleyiniz, 1 çok önemli, 2 orata derece önemli, 3 az derecede önemli)

- () Tarımsal danışmanlık şirketi elemanlarından
- () Bireysel tarım danışmanımdan
- () Sözleşme yapılan firma elemanlarından
- () Tarımsal ilaç bayiden
- () İl/ilçe tarım müdürlüğü elemanlarından,
- () Diğer.....

57. Alıyorsanız; Danışmanlık aldığınız kuruluş size hangi konularda hizmet veriyor?

(öncelik sırasına göre ilk üçünü işaretleyiniz, **1 çok önemli, 2 orata derece önemli, 3 az derecede önemli**)

- () Hastalık ve zararlılar
- () Gübreleme ve toprak
- () İlaç
- () Pazarlama
- () Bakanlık politikaları ve desteklemeler
- () Hepsi

58. Toprak analiz desteği alıyor musunuz?

- () Evet () Hayır

59. Alıyorsanız bu destek üretim kararınızı ne yönde etkiliyor?

- () Etkilemiyor
- () Olumlu etkiliyor/Tesvik ediyor
- () Olumsuz etki yapıyor
- () Diğer.....

60. Hayır ise; toprak analizi desteği neden almıyorsunuz?

- () Konu hakkında yeterli bilgim yok,
- () Bürokratik engeller,
- () Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Değilim,
- () Böyle bir destekten haberim yok
- () Gerek duymuyorum
- () Diğer

61. Sertifikalı tohum kullanım ve üretim desteği alıyor musunuz?

- () Evet () Hayır 48

62. Evet ise; Sertifikalı tohum kullanım ve üretim desteğinden memnun musunuz?

- () Evet () Hayır

63. Sertifikalı tohum kullanım ve üretim desteği alıyorsanız hangi ürünler için? Kaç birim? Alınan destek miktarı? (TL)

- ().....
- ().....

().....

().....

().....

64. Alıyorsanız bu destek üretim kararınızı ne yönde etkiliyor?

() Etkilemiyor

() Olumlu etkiliyor/Tespvik ediyor

() Olumsuz etki yapıyor

() Diğer.....

65. Almıyorsanız neden?

() Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Değilim,

() İşletmem küçük,

() Böyle bir destekten haberim yok,

() Gerek duymuyorum,

() Diğer.....

66. Havza Bazlı Desteklerden faydalaniyor musunuz?

() Evet () Hayır

67. Alıyorsanız hangi ürünler için? Kaç birim? alınan destek miktarı? (TL)

().....

().....

().....

().....

68. Alıyorsanız bu destek üretim kararınızı ne yönde etkiliyor?

() Etkilemiyor

() Olumlu etkiliyor/Tespvik ediyor

() Olumsuz etki yapıyor

() Diğer.....

69. Almıyorsanız neden?

() Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Değilim

() İşletmem küçük

() Böyle bir destekten haberim yok

() Gerek duymuyorum

() Diğer.....

70. Yukarıda sayılanlardan başka aldığınız destek/ler var mı? Var ise; Hangi destek?/Kaç birim?/Toplam destek miktarı?(TL)

.....

.....

.....

71. Sizce devletin verdiği destekler yeterli midir?

- () Evet () Hayır

72. Hayır ise; desteklemeler de ne gibi eksiklikler mevcuttur?

- () Tarıma yapılan desteklemeler çok düşük düzeyde / yetersiz,
() Desteklerin hedeflere uygunluğu net değil (fiyat ve girdi uyumsuzluğu)
() Bürokratik sürecin, tarımsal desteklerde üzerinde olumsuz etkileri yer almakta,
() Diğer

73. Ayçiçeği desteklerinden memnun musunuz?

- () Evet () Hayır

74. Hayır ise; Neden memnun değilsiniz?

- () Ürünün yeterli miktarda desteklenmemesi,
() Desteklerin zamanın da yatırılmaması,
() Desteklerin eksik yatırılması,
() Diğer

75. Desteklemelerden faydalanırken karşılaştığınız güçlükler?

- () Bürokratik süreç
() Kurum masrafları
() Primlerin zamanında yatırılmaması
() Primlerin eksik yatırılması
() Diğer

76. Elinizde bir yetki olsa Ayçiçeği bazında ve de tarımsal destekleme ve politikalar konusun da ne gibi değişiklikler yapardınız?

Anketimize Katıldığınız İçin Teşekkür Eder,
Kazançlı Günler Dileriz...

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER 1

Adı Soyadı : SELİN BINARCI

Doğum Yeri: LALAPAŞA

Doğum Tarihi: 11/11/1991

EĞİTİM DURUMU

Lise Öğrenimi: Şahika Erkurt Anadolu Lisesi (Edirne - Havsa)

Lisans Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat
Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Bölümü

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

12. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, “AYÇİÇEĞİ ÜRETİCİLERİNİN MEVCUT
TARIMSAL DESTEKLERDEN MEMNUNİYET DÜZEYİNİ ETKİLEYEN
FAKTÖRLERİN ANALİZİ: EDİRNE İLİ LALAPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ” konulu
makale sunumu

İLETİŞİM

E-posta Adresi : binarciselin@gmail.com